ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ការអង្កេតតាមគ្រួសារជនបទ លើភាពងាយរងគ្រោះ និងបន្សាំ ចំពោះគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ

ក្រសួងបរិស្ថាន

២០០៥

មាតិកាអត្ថបទ

I. សាវតា និងទិសដៅនៃគំរោង 4

1.1. **សាវតានៃគំរោង** 4

1.2. **ទិសដៅ** 4

II. វិធីសាស្ត្រអង្កេត 5

2.1. **ការជ្រើសទីតាំងសំរាប់អង្កេតភាពងាយរងគ្រោះ និងបន្សាំចំពោះគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ** 5

2.2. **ការជ្រើសទីតាំងសំរាប់អង្កេតភាពងាយរងគ្រោះ និងបន្សាំចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់** 8

2.3. **វិធីសាស្ត្រអង្កេត** 10

III. ការវិភាគស្ថិតិលើបញ្ជីសំនួរបានពីការអង្កេត 11

3.1. **គ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ** 11

3.1.1. *សំណុំលក្ខណៈនៃគ្រួសារ* 12

3.1.2. *ទឹកជំនន់* 13

3.1.3. *ភាពរាំងស្ងួត* 14

3.1.4. *ការប្រកាសអាសន្ន និងជំនួយក្រោយគ្រោះមហន្តរាយ* 16

3.1.5. *ខ្យល់ព្យុះ* 17

3.2. **ជំងឺគ្រុនចាញ់** 17

IV. ការវិភាគគុណភាពលើគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុតាមបណ្តាខេត្តដែលបានអង្កេត 20

4.1. **ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ** 20

4.1.1. *ស្រុកមង្គលបុរី* 20

4.1.2. *ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ* 21

4.2. **ខេត្តបាត់ដំបង** 21

4.2.1. *ស្រុកមោងឫស្សី* 21

4.3. **ខេត្តកំពត** 21

4.3.1 *ស្រុកបន្ទាយមាស* 21

4.3.2. *ស្រុកកំពង់ត្រាច* 22

4.3.3. *ស្រុកកំពត* 22

4.4. **ខេត្តកណ្តាល** 23

4.4.1. *ស្រុកកណ្តាលស្ទឹង* 23

4.4.2. *ស្រុកខ្សាច់កណ្តាល* 23

4.4.3. *ស្រុកល្វាឯម* 24

4.5. **ខេត្តកោះកុង** 24

4.5.1. *ស្រុកកំពង់សីលា* 24

4.5.2. *ស្រុកកោះកុង* 25
4.5.3. *ស្រុកស្រែអំបិល* 25
4.6. **ខេត្តកំពង់ចាម** 26
4.6.1. *ស្រុកបាធាយ* 26
4.6.2. *ស្រុកកងមាស* 26
4.6.3. *ស្រុកស្រីសន្ធរ* 26
4.7. **ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង** 26
4.7.1. *ស្រុកបរិបូណ៌* 27
4.7.2. *ស្រុកកំពង់ត្រឡាច* 27
4.8. **ក្រុងព្រះសីហនុ** 27
4.8.1. *សង្កាត់ព្រៃនុប* 27
4.8.2. *សង្កាត់ជើងគោ* 27
4.9. **ខេត្តកំពង់ស្ពឺ** 28
4.9.1. *ស្រុកច្បារមន* 28
4.9.2. *ស្រុកសំរោងទង* 28
4.10. **ខេត្តកំពង់ធំ** 28
4.10.1. *ស្រុកកំពង់ស្វាយ* 28
4.10.2. *ស្រុកប្រាសាទសំបូរ* 29
4.10.3. *ស្រុកសន្ទុក* 29
4.10.4. *ស្រុកស្ទឹងសែន* 29
4.11. **ខេត្តក្រចេះ** 30
4.11.1. *ស្រុកក្រចេះ* 30
4.11.2. *ស្រុកព្រែកប្រសប់* 30
4.12. **ខេត្តព្រៃវែង** 30
4.12.1. *ស្រុកកំពង់ត្របែក* 30
4.12.2. *ស្រុកស៊ីធរកណ្ដាល ស្រុកព្រៃវែង ស្រុកពារាំង និងស្រុកព្រះស្ដេច* 31
4.13. **ខេត្តពោធិសាត់** 31
4.13.1. *ស្រុកបាកាន* 31
4.13.2. *ស្រុកកណ្ដៀង* 32
4.14. **ខេត្តរតនគិរី** 32
4.14.1. *ស្រុកវើនសៃ* 32
4.14.2. *ស្រុកលំផាត់* 32
4.15. **ខេត្តសៀមរាប** 32
4.15.1. *ស្រុកជីក្រែង* 33
4.15.2. *ស្រុកក្រឡាញ់* 33

4.15.3. *ស្រុកពួក* 33

4.15.4. *ស្រុកស្វាយលើ* 33

4.16. **ខេត្តស្វាយរៀង** 34

4.16.1. *ស្រុកកំពង់រោទិ៍* 34

4.16.2. *ស្រុកស្វាយជ្រំ* 34

4.17. **ខេត្តតាកែវ** 35

4.17.1. *ស្រុកគិរីវង់* 35

4.17.2. *ស្រុកកោះអណ្ដែត* 35

4.17.3. *ស្រុកត្រាំកក់* 35

V. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន 36

ឯកសារយោង 38

I. សាវតា និងទិសដៅនៃគំរោង

1.1. សាវតានៃគំរោង

នៅក្នុងរបាយការណ៍ឆ្នាំ 2001 របស់ខ្លួន ស្តីពីផលប៉ះពាល់ ការបន្សាំ និងភាពងាយរងគ្រោះចំពោះការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ក្រុមការងារអន្តររដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកកិច្ចការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ(IPCC) បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានអំពី ភាពជឿជាក់កំរិតខ្ពស់មួយដែលថា ការប្រែប្រួលសីតុណ្ហភាពនាពេលថ្មីៗនេះនៅក្នុងតំបន់ បានបង្កផលប៉ះពាល់ដែលអាចកត់សំគាល់បានចំពោះប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីជីវសាស្ត្រ និងបរិស្ថានរូបវ័ន (IPCC, 2001)។ ដោយឡែក មានភស្តុតាងបង្ហាញថា ប្រព័ន្ធបរិស្ថានដែលមនុស្សរស់នៅបានរងឥទ្ធិពលដោយសារកំនើននៃករណីទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួត។ តាមការព្យាករណ៍ ភាពប្រែប្រួលនៃអាកាសធាតុអាចនាំឱ្យមានផលវិបាកចំពោះប្រព័ន្ធជលសាស្ត្រនិងធនធានទឹក កសិកម្មនិងសន្តិសុខស្បៀង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីដែនដីគោក និងទឹកសាប ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីតំបន់ឆ្នេរនិងសមុទ្រ និងសុខភាពមនុស្ស។ ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមានជាអាទិ៍ កំនើនវិសាលភាពនៃទឹកជំនន់ និង ភាពរាំងស្ងួត និងការខូចខាតនៅក្នុងតំបន់ត្រជាក់បង្គួរ និងតំបន់ត្រូពិក ការថយចុះទិន្នផលដំណាំ បរិមាណទឹកថយចុះ កំនើនចំនួនប្រជាជន ដែលប្រឈមនឹងភ្នាក់ងារចំលងរោគ និងជំងឺឆ្លងតាមប្រភពទឹក។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលជាប្រទេសដែលពឹងផ្អែកយ៉ាងសំខាន់លើកសិកម្ម ងាយរងគ្រោះយ៉ាងខ្លាំងចំពោះផលប៉ះពាល់បណ្តាលពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ផលិតកម្មកសិកម្មពឹងផ្អែកលើការជន់លិច និងការស្រកចុះប្រចាំឆ្នាំនៃទឹកបឹងទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គ។ កំនើននីវ៉ូទឹកសមុទ្រអាចជះឥទ្ធិពលលើឆ្នេរសមុទ្រនៃប្រទេសនេះដែលមានប្រវែង435គ.ម។ ជំងឺឆ្លងតាមប្រភពទឹក ជាពិសេស ជំងឺគ្រុនចាញ់ អាចរាលដាលកាន់តែខ្លាំងនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

បច្ចុប្បន្ន ដោយសារពុំទាន់អាចធ្វើការព្យាករណ៍បាននៅឡើយ អំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនៅកំរិតតំបន់ និងមូលដ្ឋាន IPCCបានអះអាងឱ្យមានការពង្រឹងសមត្ថភាពបន្សាំចំពោះការផ្លាស់ប្តូរនៃលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ និងស្ថានភាពអាកាសធាតុអាក្រក់(IPCC, 2001)។ ប្រទេសក្រីក្រមានធនធាន និងសមត្ថភាពតិចតួចបំផុតដើម្បីធ្វើការបន្សាំ ហេតុនេះគឺជា ប្រទេសដែលងាយរងគ្រោះបំផុត។ គំរោងនេះដែលមានឈ្មោះថា "ការកសាងកម្មវិធីជាតិបន្សាំចំពោះការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ"(NAPA) សំដៅកសាងកម្មវិធីសកម្មភាព និងអាទិភាពជាតិប្រកបដោយភាពប្រាកដប្រជាដើម្បីដោះស្រាយតំរូវការរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុង ការបន្សាំចំពោះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (UNDP, 2003)។ គោលដៅនៃគំរោងនេះមានជាអាទិ៍ (១) ធ្វើការសំយោគព័ត៌មានស្តីពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ លក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ និងការបន្សាំ ចំពោះគ្រោះធម្មជាតិនៃអាកាសធាតុនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (២) ធ្វើអត្តសញ្ញាណ និងចាត់ជាអាទិភាពនូវសកម្មភាពដែលមានសក្តានុពល សំរាប់បន្សាំចំពោះលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ ស្ថានភាពអាកាសធាតុអាក្រក់ និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ គំរោងNAPAបាន ទទួលមូលនិធិពីសហគមន៍អន្តរជាតិ តាមរយៈថវិកាបដិភាគចំពោះមូលនិធិបរិស្ថានពិភពលោក (GEF) ។

1.2. ទិសដៅ

ឯកសារណែនាំសំរាប់រៀបចំកម្មវិធីជាតិបន្សាំចំពោះការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ សេចក្តីសំរេចលេខ 28 ក្នុងសន្និសីទលើកទី 7 នៃបណ្តាភាគី (CoP-7) ក្នុងអនុសញ្ញាក្របខណ្ឌសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ(UNFCCC) បានផ្តល់វិធីសាស្ត្រជាមូលដ្ឋានសំរាប់រៀបចំNAPA នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសក្រីក្រ (UNFCCC, 2002) ។ ការធ្វើអត្តសញ្ញាណសកម្មភាពបន្សាំជាអាទិភាពគឺជាគោលដៅចំបងនៃNAPA។ ការរៀបចំNAPAបានអនុវត្តន៍ទៅតាមដំនើរការប្រកបដោយការចូលរួម

ដែលបានការពាក់ព័ន្ធពីសំណាក់អ្នករងគ្រោះបំផុតពីផលប៉ះពាល់នៃអាកាសធាតុ និងប្រជាជនក្រីក្រនៅជនបទ។ NAPA ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយផ្អែកលើយុទ្ធសាស្ត្រដោះស្រាយមានស្រាប់នានាដែលបានអនុវត្តដោយសហគមន៍មូលដ្ឋាន ក្នុងបំណងពង្រឹងសមត្ថភាពបន្សាំរបស់ពួកគាត់។ ពិសេសជាងនេះទៀត ទិសដៅនៃសកម្មភាពបន្សាំជាអាទិភាពរបស់គំរោងNAPA មានជាទី (១) ស្វែងយល់ពីសំណុំលក្ខណៈនៃគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (២)ស្វែងយល់ពីយុទ្ធសាស្ត្រដោះស្រាយនៅថ្នាក់ក្រោមបំផុត (៣) ស្វែងយល់ពីកម្មវិធីមានស្រាប់ និងការចាត់ចែងស្ថាប័នសំរាប់ដោះស្រាយគ្រោះធម្មជាតិអាកាសធាតុ និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និង(៤) ធ្វើអត្តសញ្ញាណ និងចាត់ជាអាទិភាពបណ្តាសកម្មភាពបន្សាំចំពោះគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។

II. វិធីសាស្ត្រអង្កេត

2.1. ការជ្រើសទីតាំងសំរាប់អង្កេតភាពងាយរងគ្រោះ និងបន្សាំចំពោះគ្រោះធម្មជាតិអាកាសធាតុ

ការជ្រើសទីតាំងអង្កេតសំរាប់ធ្វើអត្តសញ្ញាណ និងចាត់អាទិភាពនូវសកម្មភាពបន្សាំចំពោះគ្រោះធម្មជាតិអាកាសធាតុ និងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុបានប្រព្រឹត្តទៅជាពីរជំហាន។ ជំហានទីមួយរួមមាន ការជ្រើសខេត្ត និងជំហានទីពីរ គឺការកំណត់ស្រុក និងឃុំដែលត្រូវអង្កេត។ ដំណើរការនេះយកលំនាំតាមឋានានុក្រមរដ្ឋបាលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពោលគឺ ខេត្ត ស្រុក ឃុំ និងភូមិ។ ភូមិគឺជារចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលថ្នាក់ទាបបំផុត។ នៅក្នុងជំហានទីមួយ ការជ្រើសនេះបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើទីតាំងភូមិសាស្ត្រនៃខេត្ត និងតំបន់វាលស្រែដែលរងគ្រោះដោយភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ *រវាងឆ្នាំ*1982 និង 2002 (CRC, 2003a 2003b)។ នៅក្នុងជំហានទីពីរ ការជ្រើសស្រុក និងឃុំបានធ្វើឡើងផ្អែកលើផលប៉ះពាល់ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋ ទ្រព្យសម្បត្តិ និងអណ្តូងទឹក បណ្តាលពីទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរក្នុងឆ្នាំ 2000។ ការប្រើប្រាស់វិធានខុសគ្នាដើម្បីជ្រើសទីតាំងបែបនេះកើតចេញពីការខ្វះទិន្នន័យទូទៅ និងទិន្នន័យទៅតាមកាលវេលាចាំបាច់។

ជំហានទីមួយ: កំរិតរងគ្រោះ(LV) ចំពោះភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ នៃតំបន់ដាំស្រូវនៅក្នុងខេត្ត ដោយផ្អែកលើផ្ទៃដីជាមធ្យមដែលរងការខូចខាត។ បន្ទាប់មកតួលេខនៃកំរិតរងគ្រោះត្រូវបានបំលែងជាពិន្ទុ ពី 0 ដល់ 10 ដែលកំរិតរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរជាងគេតាងដោយពិន្ទុ 10។ តួលេខកំរិតរងគ្រោះត្រូវបានបែងចែកជាបួនក្រុមដូចមានបង្ហាញក្នុងតារាងទី 1។

តារាងទី ***1.*** *កំរិតរងគ្រោះ* ***(LV)*** *ផ្អែកតាមពិន្ទុ*

ល.រ	ពិន្ទុតំណាងកំរិតរងគ្រោះ	កំរិតរងគ្រោះ
1	LV>7	រងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរ
2	3<LV≤7	ងាយរងគ្រោះ
3	0.5<LV≤3	ងាយរងគ្រោះបង្គួរ
4	LV≤0.5	រងគ្រោះកំរិតទាប

ជំហានទីពីរ : ទឹកជំនន់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាគឺជាគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុចំបង។ *វត្តមានទិន្នន័យស្តីពីផលប៉ះពាល់*បណ្តាលពីទឹកជំនន់មិនមានលំអិតគ្រប់គ្រាន់ដូចគ្នាឡើយ ដែលក្នុងនោះទិន្នន័យអំពីជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរក្នុងឆ្នាំ2000 មានច្រើនជាងគេ។ ព័តិមានដែលប្រមូលបានដោយអង្គការបាទក្រហមកម្ពុជា (CRC, 2003a 2003b) មានជាអាទិ៍ :

1. ចំនួនប្រជាពលរដ្ឋរងគ្រោះ រងរបួស/កើតជំងឺ និងបាត់បង់ជីវិត

2. វិសាលភាពនៃផ្ទៃដីដំណាំដែលខូចខាត (ផ្ទៃដីស្រែ និងចំការ [1])

3. ចំនួនសត្វពាហនៈដែលបាត់បង់ (គោ ក្របី និងជ្រូក)

4. ចំនួនលំនៅស្ថានដែលខូចខាត និង

5. ចំនួនអណ្តូងដែលលិចលង់ ។

នៅក្នុងការវិភាគ ទិន្នន័យទាំងអស់ត្រូវបានចាត់បញ្ចូលជាបីក្រុម: (i) អត្រាបាត់បង់ (ii) ការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ (iii) និង ចំនួនអណ្តូងដែលលិចលង់ ។ អត្រាបាត់បង់(LF) ឆ្លុះបញ្ចាំងពីចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះ ឬរងរបួស និងបាត់បង់ជីវិត។ រូបមន្តគណនាអត្រាបាត់បង់មានដូចខាងក្រោម :

$$LF = \sum_{i=1}^{n} w_i P_i$$

ដែល i-តាងករណីប្រជាពលរដ្ឋរងគ្រោះ រងរបួស និងបាត់បង់ជីវិត w-តាងមេគុណតំណាងករណីនីមួយៗ និង P-តាងចំនួនប្រជាពលរដ្ឋត្រូវគ្នានឹងករណីនីមួយៗ។ ក្នុងការវិភាគនេះ មេគុណសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋរងគ្រោះគឺ 0,2 រងរបួសគឺ 0,3 និងបាត់បង់ជីវិតគឺ 0,5 ។

ការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ(PL) ត្រូវបានកំនត់ជាបរិមាណដែលបាត់បង់សរុប (កសិកម្ម សត្វពាហនៈ និងលំនៅស្ថាន) និងតំលៃសេដ្ឋកិច្ចនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបាត់បង់ទាំងនោះ ។ រូបមន្តប្រើប្រាស់ក្នុងការគណនាគឺ :

$$LF = \sum_{i=1}^{n} c_i Pl_i$$

ដែល i-តាងករណីនៃការបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិ c-តាងតំលៃសេដ្ឋកិច្ចនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខូចខាត និង Pl-តាងប្រភេទទ្រព្យសម្បត្តិដែលខូចខាត។ ចំពោះស្រែ និងចំការ ទិន្នន័យដែលមានគឺ ផ្ទៃដីសរុបដែលរងគ្រោះ និងខូចខាត ចំនួនសត្វដែលបាត់បង់ និងលំនៅស្ថានដែលខូចខាតខ្លះៗ ឬខូចខាតទាំងស្រុង។ ការវិភាគនោះបានសន្មតថា ផ្ទៃដីរងគ្រោះអាចផ្តល់ផលបានត្រឹម 50%នៃទិន្នផលសំរាប់ឆ្នាំធម្មតា។ ទិន្នផលស្រូវក្នុងឆ្នាំធម្មតាត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណជាមធ្យមទូទាំងប្រទេសត្រឹម 1,7 តោន/ហ.ត រីឯចំការ (សំរាប់ពោតតែប៉ុណ្ណោះ) ទិន្នផលជាមធ្យមទូទាំងប្រទេសមាន 2,08តោន/ហ.ត(NIS, 2003)។ តំលៃស្រូវនៅទីផ្សារត្រូវបានសន្មតត្រឹម 100 ដុល្លាអាមេរិក និងពោតគឺ 120ដុល្លាអាមេរិក។ ចំពោះសត្វពាហនៈ តំលៃនៅលើទីផ្សារដែលបានសន្មតសំរាប់ជ្រូកមួយក្បាលគឺ 300 ដុល្លាអាមេរិក និង គោមួយក្បាលគឺ 1.000 ដុល្លាអាមេរិក។ ថ្លៃចំណាយសំរាប់សង់ផ្ទះឡើងវិញត្រូវបានសន្មតជាមធ្យម 500 ដុល្លាអាមេរិក។ ថ្លៃចំណាយសំរាប់ជួសជុលផ្ទះដែលខូចខាតខ្លះៗត្រូវបានសន្មតត្រឹម50%នៃថ្លៃសង់ផ្ទះទាំងមូល។ ចំពោះអណ្តូងទឹក អត្រាខូចខាតត្រូវបានកំនត់ជាចំនួនអណ្តូងដែលលិចលង់។ បន្ទាប់មកតួលេខនៃអត្រាបាត់បង់ត្រូវបានបំលែងជាពិន្ទុ ពី 0 ដល់ 10 ។

ការិតរងគ្រោះ(LV) ចំពោះទឹកជំនន់នៃតំបន់មួយត្រូវបានគណនាជាផលបូកនៃអត្រាបាត់បង់ដែលបានគិតបញ្ចូលមេគុណសំរាប់ករណីនីមួយៗដោយឡែកពីគ្នា ។ រូបមន្ត សំរាប់គណនាមានដូចតទៅ:

$$LV = \sum_{i=1}^{n} w_i LF_i$$

នៅក្នុងការវិភាគនេះ តំលៃមេគុណនៃអត្រាបាត់បង់គឺ 0,3 ការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិគឺ 0,5 និងអណ្តូងលិចលង់គឺ 0,2។ អត្រារងគ្រោះត្រូវបានចែកជាបួនក្រុម ដូចមានបង្ហាញក្នុងតារាងទី 1។

[1] ចំការ គឺជាចំណែកដីកសិកម្មដែលមានដាំបន្លែ និងឈើហូបផ្លែ ។

ផ្អែកតាមទីតាំងភូមិសាស្ត្រ បណ្តាខេត្តដែលបានជ្រើសសំរាប់ការអង្កេតត្រូវបានបែងចែកជាបួនតំបន់:

1. តំបន់ទី 1 រួមមានបណ្តាខេត្តស្ថិតនៅភាគខាងជើងនៃទីក្រុងភ្នំពេញ តាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គ និងទន្លេសាប ពោលគឺ ខេត្ត ស្ទឹងត្រែង ក្រចេះ កំពង់ចាម និងខេត្តកណ្តាល ។
2. តំបន់ទី 2 រួមមានបណ្តាខេត្តនៅភាគខាងត្បូងទីក្រុងភ្នំពេញ តាមបណ្តោយដងទន្លេមេគង្គ និងទន្លេបាសាក់ ពោលគឺ ខេត្ត ព្រៃវែង ស្វាយរៀង និងតាកែវ ។
3. តំបន់ទី 3 រួមមានបណ្តាខេត្តនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប ពោលគឺ ខេត្ត សៀមរាប កំពង់ធំ កំពង់ឆ្នាំង ពោធិសាត់ បាត់ដំបង និងបន្ទាយមានជ័យ ។
4. តំបន់ទី 4 រួមមានបណ្តាខេត្តនៅតាមបណ្តោយឆ្នេរសមុទ្រកម្ពុជា ពោលគឺ ខេត្តកំពត កោះកុង និងក្រុងព្រះសីហនុ។

សំណុំលក្ខណៈនៃទឹកជំនន់ក្នុងក្នុងតំបន់នីមួយៗក្នុងចំណោមតំបន់ទាំងបួនខាងលើមានសភាពខុសគ្នា។ ក្នុងតំបន់ទី 1 ទឹកជំនន់មានរយៈពេលខ្លីបង្គួរ(1-2សប្តាហ៍) ប៉ុន្តែទឹកជំនន់អាចកើតឡើងលើសពីមួយលើកក្នុងមួយឆ្នាំ។ នៅក្នុងតំបន់ទី2 ទឹកជំនន់មានរយៈពេលវែងជាង(យ៉ាងហោចណាស់មួយខែ) ប៉ុន្តែជាធម្មតាទឹកជំនន់កើតឡើងត្រឹមតែម្តងប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយឆ្នាំ។ ក្នុងតំបន់ទី 3 សំណុំលក្ខណៈនៃទឹកជំនន់មានសភាពជាបន្សំនៃជំនន់ក្នុងតំបន់ទី 1 និងទី 2 និងអាស្រ័យតាមទីតាំងនៃខេត្តដែលស្ថិតនៅ ជិតឬឆ្ងាយពីបឹងទន្លេសាប។ ក្នុងតំបន់ទី4 បណ្តាខេត្តតំបន់ឆ្នេរប្រឈមនឹងទឹកសមុទ្រជោរ ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រនិងខ្យល់ព្យុះ ។

ទិន្នន័យអំពីភាពរាំងស្ងួត និងជំនន់ ពីឆ្នាំ 1982 ដល់ឆ្នាំ 2002 បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា បណ្តាខេត្តដែលងាយរងគ្រោះចំពោះទឹកជំនន់ក៏ងាយរងគ្រោះចំពោះភាពរាំងស្ងួតដូចគ្នាដែរ (រូបទី 1)។ ព្រៃវែងគឺជាខេត្តមួយក្នុងចំណោមខេត្តនានាដែលងាយរងគ្រោះបំផុតចំពោះទឹកជំនន់ រីឯខេត្តបាត់ដំបង ងាយរងគ្រោះបំផុតចំពោះភាពរាំងស្ងួត។ រូបទី 1 ក៏បង្ហាញផងដែរថា ខេត្តដែលងាយរងគ្រោះចំពោះទឹកជំនន់ មានចំនួនច្រើនខេត្តដែលរងគ្រោះចំពោះភាពរាំងស្ងួត។

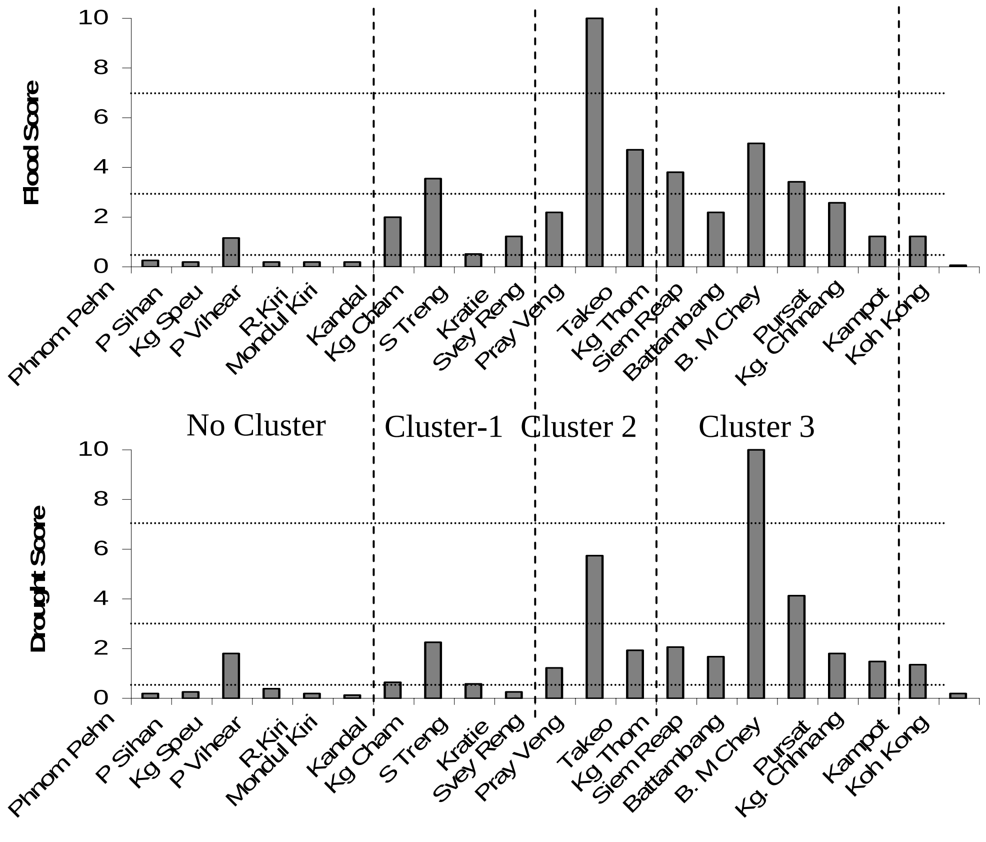

*រូបទី**1.** កំរិតរងគ្រោះចំពោះភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ នៃខេត្តនីមួយៗ*

ទិន្នន័យអំពីផលប៉ះពាល់នៃទឹកជំនន់ឆ្នាំ2000 បង្ហាញពីទំរង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៃភាពរងគ្រោះ(រូបទី2 cf.រូបទី 1)។ ផ្អែកតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងបីដែលបានប្រើប្រាស់ (ការបាត់បង់ ការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ និងចំនួនអណ្តូងដែលលិចលង់) ខេត្តព្រៃវែងទំនងជាងាយរងគ្រោះបំផុត ខេត្តចំនួនបួនស្ថិតក្នុងស្ថានភាពងាយរងគ្រោះ និងខេត្តចំនួនប្រាំបី ងាយរងគ្រោះជាបង្គួរ។ ប៉ុន្តែ បើនិយាយពីអត្រាបាត់បង់ ខេត្តកណ្តាល ព្រៃវែង និងកំពត ងាយរងគ្រោះបំផុត។

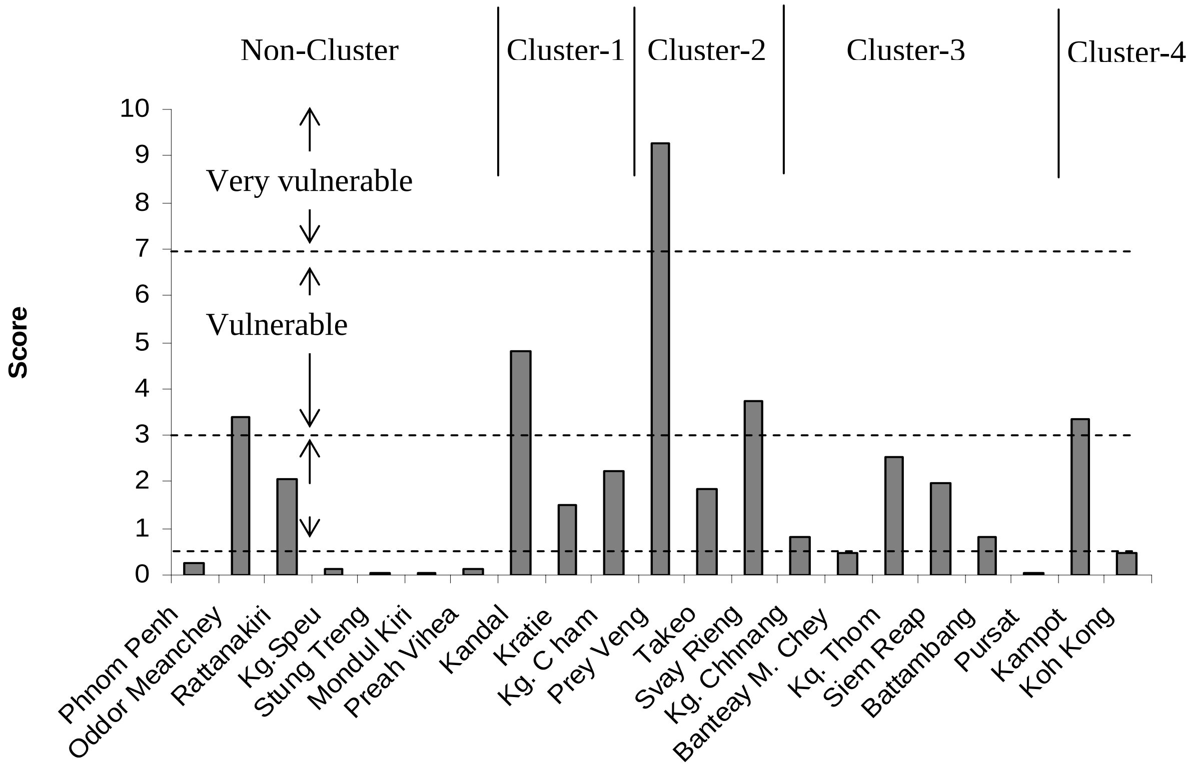

រូបទី **2.** *កំរិតរងគ្រោះចំពោះទឹកជំនន់ នៃខេត្តនីមួយៗ*

2.2. ការជ្រើសទីតាំងសំរាប់អង្កេតភាពងាយរងគ្រោះ និងបន្សាំចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់

មជ្ឈមណ្ឌលកំចាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់ និងរោគសើស្បែកបានកំនត់ប្រទេសកម្ពុជាជាបីតំបន់ទៅតាមកំរិតគ្រោះថ្នាក់ចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់ (CNM, 2003) ។ តំបន់គ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងជាងគេគឺបណ្តាខេត្តស្ថិតនៅភាគឦសាន និងពាយព្យ រួមទាំងតំបន់ចំការកៅស៊ូ ដែលតំណាងឱ្យ4,5%នៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាទាំងអស់។ តំបន់គ្រោះថ្នាក់ជាមធ្យមស្ថិតនៅភូមិភាគកណ្តាលនៃប្រទេស។ តំបន់ដទៃទៀតប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ក្នុងកំរិតទាបបំផុត។

ចំនួនករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់កំនត់បណ្តាខេត្តសំរាប់ការអង្កេត។ ក្រសួងសុខាភិបាលមានស្ថិតិតាមបណ្តាខេត្តចាប់ពីឆ្នាំ 1997 ដល់ឆ្នាំ 2002 ។ ចំនួនជាមធ្យមនៃករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់សំរាប់រយៈពេលនោះមានបង្ហាញជូនក្នុងតារាងទី 2 ។

យោងតាមអត្រាជាមធ្យមនៃចំនួនករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់ ខេត្តសៀមរាបងាយរងគ្រោះជាងគេចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់ បន្ទាប់មកគឺ ខេត្តបាត់ដំបង កំពង់ចាម និងពោធិសាត់។ ប៉ុន្តែ គួរធ្វើការអង្កេតជាបន្ថែមផងដែរនៅក្នុងបណ្តាខេត្តដែលបានទទួលជោគជ័យក្នុងការកំចាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់ ព្រោះខេត្តទាំងនោះអាចផ្តល់នូវបទពិសោធន៍សំរាប់ការបន្សាំ។ ខេត្តដែលករណីនៃជំងឺគ្រុនចាញ់មានចំនួនច្រើន និងអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់មានចំនួនតិច គឺជាខេត្តដែលមានអត្រាស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់ទាប ដែលអាចកំនត់ថាជាខេត្តដែលមានយុទ្ធសាស្ត្រដោះស្រាយប្រកបដោយជោគជ័យ។

*តារាងទី***2.** *ចំនួនជាមធ្យមនៃករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់ ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ***1997-2002**

ខេត្ត	ចំនួនករណីជំងឺគ្រុនចាញ់	ចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់
សៀមរាប	2.200	57
បាត់ដំបង	1.724	91
កំពង់ចាម	1.767	57
ពោធិសាត់	1.222	82
ប៉ៃលិន	977	16
កំពង់ស្ពឺ	830	35
កំពង់ធំ	867	24
ព្រះវិហារ	867	24
បន្ទាយមានជ័យ	768	26
ឧត្តរមានជ័យ	146	3

ដោយហេតុថា គោលដៅមួយក្នុងចំណោមគោលដៅនានានៃគំរោងNAPA គឺ កំណត់វិធានការបន្សាំ ប្រការចាំបាច់គឺត្រូវធ្វើការអង្កេតនៅក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រខុសៗគ្នាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីរកឱ្យឃើញនូវគន្លឹះចំពោះកត្តានានាដែលនាំទៅរកជោគជ័យខាងផ្នែកសង្គម តិរិយាបទ ស្ថាប័ន ឬបច្ចេកវិទ្យា ដែលអាចមានអំណោយផលសំរាប់ការរាំងស្កាត់ និងលុបបំបាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់ (តារាងទី 3)។ នៅក្នុងការអង្កេតនេះ មានការសន្មតថាប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងតំបន់ខុសគ្នាមានការបន្សាំខុសគ្នាចំពោះករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងថាយន្តការបន្សាំអាចប្រែប្រួលអាស្រ័យលើភាពប្លែកគ្នានៃលក្ខខណ្ឌសង្គម វប្បធម៌ បរិស្ថាន និងស្ថាប័ន។

*តារាងទី***3.** *បណ្តាខេត្តដែលបានជ្រើសសំរាប់អង្កេតអំពីជំងឺគ្រុនចាញ់*

តំបន់	ខេត្តងាយរងគ្រោះបំផុត	ខេត្តដែលមានសមត្ថភាពបន្សាំខ្ពស់
តំបន់ឆ្នេរ	1. កំពត 2. កោះកុង	1. កំពត
តំបន់ខ្ពង់រាប	1. ក្រចេះ 2. រតនគិរី	1. ស្ទឹងត្រែង
តំបន់ទំនាប	1. សៀមរាប 2. ពោធិសាត់	1. សៀមរាប

ការវិភាគបឋមនេះដើម្បីជ្រើសទីតាំងសំរាប់អង្កេតបានធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើព័ត៌មានដែលមានស្រាប់ស្តីពីភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ ដែលទទួលបានពីអង្គការកាកបាទក្រហមកម្ពុជា និងមជ្ឈមណ្ឌលជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ និងអាចផ្តល់ត្រឹមជាការណែនាំទូទៅតែប៉ុណ្ណោះ។ ខេត្តនានាដែលអាចជាគោលដៅសំរាប់ការអង្កេតត្រូវបានកំនត់ដោយផ្អែកលើទិន្នន័យមានស្រាប់ រីឯការកំនត់ស្រុក ឃុំ និងភូមិជាគោលដៅ អាចធ្វើទៅបានដោយមានការចូលរួមពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន។ ដូច្នេះ ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត និងមូលដ្ឋានគឺជាជំនួយបន្ថែមសំរាប់ក្រុមអង្កេតគំរោងNAPA ក្នុងការជ្រើសទីតាំង ដែលងាយរងគ្រោះបំផុតចំពោះទឹកជំនន់ ភាពរាំងស្ងួត ខ្យល់ព្យុះ ទឹកសមុទ្រជោរ ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ និងជំងឺគ្រុនចាញ់។

2.3. វិធីសាស្ត្រអង្កេត

បញ្ជីសំនួរដែលបានប្រើប្រាស់សំរាប់ប្រមូលទិន្នន័យសំរាប់គំរោងNAPA ត្រូវបានចែកជាជំពូកស្តីពីគ្រោះមហន្តរាយមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាព និងគ្រោះមហន្តរាយខាងផ្នែកសុខភាព។ បញ្ជីសំនួរខាងផ្នែកសុខភាពពិនិត្យមើលភាពងាយរងគ្រោះ និងការបន្សាំចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់ ចំនែកបញ្ជីសំនួរមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាពនិយាយអំពីទឹកជំនន់ ភាពរាំងស្ងួត ខ្យល់ព្យុះ ទឹកសមុទ្រជោរ និងការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ។ បញ្ជីសំនួរទាំងនេះត្រូវបានចែកជាបន្តទៅតាមប្រភេទនៃអ្នកពាក់ព័ន្ធ ពោលគឺ បញ្ជីសំនួរសំរាប់សំភាសន៍តាមផ្ទះ បញ្ជីសំនួរសំរាប់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល បញ្ជីសំនួរសំរាប់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងបញ្ជីសំនួរសំរាប់អ្នកដឹកនាំក្រៅផ្លូវការ។ ធ្វើបែបនេះ យើងមានបញ្ជីសំនួរចំនួនប្រាំមួយបែបខុសគ្នាដែលបានប្រើប្រាស់សំរាប់ប្រមូលទិន្នន័យ។ បញ្ជីសំនួរនានាត្រូវបានយកទៅធ្វើសំភាសន៍សាកល្បងនៅក្នុងខេត្តកណ្តាល និងបន្ទាប់មកបានកែសំរួលដើម្បីឱ្យងាយស្រួល និងមានភាពច្បាស់លាស់។

បញ្ជីសំនួរទាំងអស់ត្រូវបានដាក់ភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធនៃរបាយការណ៍នេះ។ បញ្ជីសំនួរមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាពត្រូវបានចែកជាបួនជំពូក ។ ជំពូក 1 សំរាប់ប្រមូលព័ត៌មានទូទៅអំពីលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រនៃគ្រួសារដែលត្រូវធ្វើសំភាសន៍ និងពិនិត្យអំពីការប្រើប្រាស់ទឹកសំរាប់គ្រួសារ និងសំរាប់កសិកម្ម ។ ជំពូក 2 កត់ត្រាអំពីសំណុំលក្ខណៈនៃបាតុភូតអាកាសធាតុ ដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់អង្កេតនីមួយៗ (ប្រភេទនៃគ្រោះមហន្តរាយ ប្រពលភាព ភាពញឹកញាប់ ។ល។)និងវាយតំលៃភាពងាយរងគ្រោះនៃបណ្តាគ្រួសារនានាចំពោះបាតុភូតទាំងនោះ។ ជំពូក 3 អង្កេតអំពីយន្តការដោះស្រាយ និងបន្សាំដែលមានស្រាប់ សំរាប់ប្រភេទនីមួយៗនៃគ្រោះមហន្តរាយនៅក្នុងតំបន់ដែលអង្កេតនោះ ។ ជំពូក 4 កត់ត្រាអំពីយោបល់របស់គ្រួសារដែលបានអង្កេត អំពីវិធានការសំរាប់កែលំអការបន្សាំចំពោះបាតុភូតនៃគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ។ បញ្ជីសំនួរសំរាប់សំភាសន៍គ្រួសារនានាអំពីជំងឺគ្រុនចាញ់ត្រូវបានចែកជាបីជំពូក។ ជំពូក 1 កត់ត្រាអំពីលក្ខណៈសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចនៃគ្រួសារដែលអង្កេត ។ ជំពូក 2 ពិនិត្យករណីជំងឺគ្រុនចាញ់នៅក្នុងគ្រួសារ ការព្យាបាល និងវិធានការទប់ស្កាត់ដែលមានស្រាប់។ ជំពូក 3 ប្រមូលយោបល់ពីគ្រួសារទាំងនោះអំពីវិធានការទប់ស្កាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់។

ដូចបានពិភាក្សានៅក្នុងផ្នែកខាងលើ មានខេត្តចំនួន 17 ដែលងាយខូចខាតដោយសារគ្រោះមហន្តរាយ ត្រូវបានជ្រើសសំរាប់ការអង្កេត។ នៅក្នុងរយៈពេលធ្វើអង្កេត ក្រុមគំរោង NAPA បានពិគ្រោះយោបល់ជាបន្ថែមជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន នៅក្នុងខេត្តនីមួយៗ ដើម្បីកំនត់តំបន់ដែលងាយរងគ្រោះបំផុតនៅកំរិតឃុំ និងភូមិ សំរាប់ការអង្កេត។ បុគ្គលិកគំរោងNAPAត្រូវបានចែកចេញជាបួនក្រុមដែលមានគ្នាពី 4 ទៅ 6 នាក់។ ការអង្កេតចាប់ផ្តើមពីខេត្តនៅភាគខាងត្បូង បន្ទាប់មកបន្តទៅបណ្តាខេត្តនៅភាគកណ្តាលនៃផ្ទៃប្រទេស រួចឆ្ពោះទៅខេត្តនៅភាគខាងជើង និងព័ទ្ធជុំវិញបឹងទន្លេសាប បន្ទាប់មកតាមបណ្តោយដងទន្លេមេគង្គឆ្ពោះទៅខេត្តនានានៅតំបន់ដាច់ស្រយាលនៃភាគឦសាន។ ការអង្កេតបានធ្វើឡើងពីថ្ងៃ12 ខែឧសភា ដល់ថ្ងៃទី 10 ខែមិថុនា ឆ្នាំ 2004។

មានការណែនាំដែលចែកចេញជាប្រាំបួនជំហានសំរាប់បុគ្គលិកគំរោងប្រតិបត្តិតាមនៅក្នុងពេលធ្វើអង្កេត ពោលគឺ (1) ជួបជាមួយអាជ្ញាធរខេត្ត និងស្រុក (2)ជួបជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងខេត្តនិងស្រុក (3)ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអាជ្ញាធរ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងខេត្ត និងស្រុក ដើម្បីជ្រើសទីតាំង (4)ជួបជាមួយអាជ្ញាធរនៅថ្នាក់ឃុំ (5)ជួបជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងឃុំ (6)ជួបជាមួយអាជ្ញាធរ និងមេដឹកនាំក្រៅផ្លូវការនៅថ្នាក់ភូមិ (ក្រុមប្រឹក្សាភូមិ ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ព្រះសង្ឃ ។ល។) (7)ជួបជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងភូមិ (8)ជួបជាមួយគ្រួសារដែលត្រូវអង្កេត និង (9)បំពេញតារាងបញ្ជាក់ពីពេលវេលាជួបជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធ។ ទិសដៅនៃការជួបអ្នកទាំងអស់ខាងលើមានជាអាទិ៍ : ពន្យល់

ពីគោលបំណងនៃការអង្កេតតាមគ្រួសារ កំនត់ស្រុក ឃុំ និងភូមិ ដែលងាយរងគ្រោះបំផុត និងប្រមូលឯកសារ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនានា។ សេចក្តីណែនាំអំពីការចុះអង្កេតមានជូនភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធនៃរបាយការណ៍នេះ។

គ្រួសារ ឬអង្គភាពនីមួយៗដែលបានសំភាសន៍ត្រូវបានចុះលេខសំគាល់សំរាប់ជាសេចក្តីយោងមុនពេលបញ្ចូលទិន្នន័យ។ មានឯកសារអេឡិចត្រូនិកចំនួនប្រាំត្រូវបានបង្កើត ដោយប្រើប្រាស់កម្មវិធីសំរាប់វិភាគទិន្នន័យស្ថិតិឈ្មោះ SPSS ដែលឆ្លើយតបនឹងបញ្ជីសំនួរចំបងៗ។ នៅក្នុងការបញ្ចូលទិន្នន័យ មានការបែងចែកខុសគ្នារវាងក្រុមទិន្នន័យស្តីពីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងក្រុមទិន្នន័យស្តីពីគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុទាំងអស់។ ឯកសារទិន្នន័យទាំងអស់បានពីការអង្កេតតាមគ្រួសារស្តីពីបញ្ហាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកជំងឺគ្រុនចាញ់ មានអថេរចំនួនច្រើនជាង300 ចំណែកឯកសារនីមួយៗដទៃទៀតមានអថេរពី 60 ទៅ 100 ដែលជាតួលេខបានពីការអង្កេត។ ការបញ្ចូលទិន្នន័យទៅក្នុងកំព្យូទ័របានធ្វើឡើងតាមឈ្មោះខេត្តនីមួយៗដាច់ពីគ្នាទៅក្នុងឯកសារអេឡិចត្រូនិក ដែលបន្ទាប់មក ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាមួយគ្នានៅដំណាក់ចុងក្រោយ។ ទិន្នន័យទាំងអស់ត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញដើម្បីឱ្យមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់គ្នា អាចយកជាការបាន និងពិនិត្យមើលកំហុសនៃការវាយបញ្ចូលទិន្នន័យ។ ប្រមាណ 10% នៃបញ្ជីសំនួរមិនអាចប្រើការបាន ដោយសារមិនមានទិន្នន័យពេញលេញ ឬគ្មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា។ បញ្ជីសំនួរដែលមានទិន្នន័យប្រើការបានរួមមានៈ បញ្ជីសំនួរតាមគ្រួសារ ចំនួន 1154 បញ្ជីសំនួរសំរាប់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានមាន 82 និងបញ្ជីសំនួរសំរាប់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមានចំនួន 10។

III. ការវិភាគស្ថិតិលើបញ្ជីសំនួរបានពីការអង្កេត

3.1. គ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ

មានគ្រួសារចំនួន 684 ដែលត្រូវបានអង្កេត ដោយប្រើប្រាស់បញ្ជីសំនួរមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាព និងដែលកត់ត្រាអំពីគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ មានជាអាទិ៍ ទឹកជំនន់ ភាពរាំងស្ងួត ខ្យល់ព្យុះ ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ និងទឹកជោរ។ ក្រុមការងារគំរោងNAPA បានធ្វើការអង្កេតខេត្តចំនួន 17 និងឃុំចំនួន 42 (រូបទី 3) ។

ខេត្តទាំងដប់ប្រាំពីរដែលបានអង្កេតសុទ្ធសឹងទទួលរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួតផងដែរ។ ចំនុចគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍អំពីលទ្ធផលនៃការអង្កេតនោះគឺថា មានខេត្តជាចំនួនច្រើន(15) ដែលរងគ្រោះដោយសារខ្យល់ព្យុះផងដែរ។ មកទល់បច្ចុប្បន្ននេះ មានភស្តុតាងខ្លះៗអំពីបាតុភូតខ្យល់ព្យុះក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលភាគច្រើនពុំមានការធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ឡើយ។ មានសេចក្តីរាយការណ៍អំពីការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រក្នុងខេត្តចំនួនបីនៅតាមបណ្តោយឆ្នេរសមុទ្រគឺ ខេត្តកោះកុង ក្រុងព្រះសីហនុ និងខេត្តកំពត។ ក្រុងកែបក៏ប្រឈមនឹងការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រផងដែរ ប៉ុន្តែមិនបានអង្កេតឡើង ដោយសារថវិកាមានកំនត់។ ករណីរងគ្រោះដោយសារទឹកសមុទ្រជោរត្រូវបានរាយការណ៍ថាកើតមានឡើងនៅតែក្រុងព្រះសីហនុ និងខេត្តកំពតតែប៉ុណ្ណោះ ។

នៅពេលសួរអំពីគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុធ្ងន់ធ្ងរបំផុតដែលធ្លាប់ជួបប្រទះ អ្នកភូមិក្នុងខេត្តទាំង 17 បានលើកឡើងអំពីបញ្ហាទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួត។ ខ្យល់ព្យុះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុធ្ងន់ធ្ងរបំផុតនៅក្នុងខេត្តចំនួន 8 ចំណែកករណីទឹកសុទ្រជោរ និងការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រកើតមាននៅក្នុងខេត្តចំនួនពីរ។

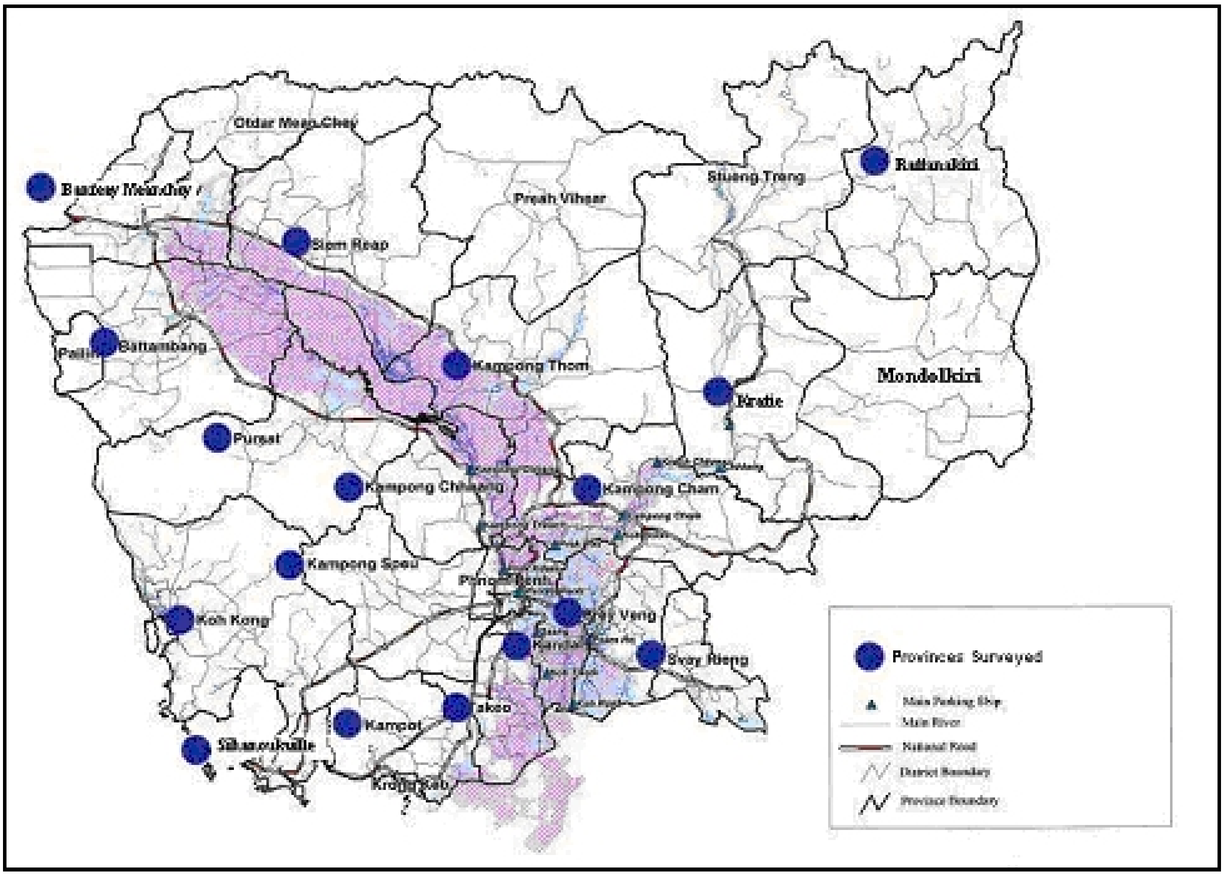

រូបទី **3.** *ផែនទីខេត្តនានាដែលបានអង្កេតអំពីភាពងាយរងគ្រោះ និងការបន្សាំចំពោះគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ*

3.1.1. *សំណុំលក្ខណៈនៃគ្រួសារ*

គ្រួសារស្ទើរតែទាំងអស់ (95%) បាននិយាយថា ការដាំដំណាំគឺជាប្រភពចំបងនៃប្រាក់ចំណូល (រូបទី 4) ជាពិសេសគឺដំណាំស្រូវ (92%)។ នេះមានន័យថា ប្រធានបទនៃការស្រាវជ្រាវពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងនឹងគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ ព្រោះថាសកម្មភាពកសិកម្មពឹងផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌនៃអាកាសធាតុ។ អ្នកផ្តល់ព័ត៌មានចំនួន 58% គឺជាបុរស និង 42% ជាស្ត្រី ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចតែប៉ុណ្ណោះរវាងអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានជាស្ត្រី និងបុរសនៅក្នុងគំរូនៃការអង្កេតទាំងមូល។

មានផ្ទះចំនួន80% សង់ពីឈើ ចំណែក 14% ផ្សេងទៀតប្រក់ស្បូវ។ នេះជាការចង្អុលបង្ហាញថាពីកំរិតប្រាក់ចំណូល និងភាពក្រីក្រផងដែរ ព្រោះថាអ្នកក្ររស់នៅក្នុងផ្ទះដែលមានជំបូល និងជញ្ជាំងស្បូវ។ ភាគច្រើននៃគ្រួសារដែលបានអង្កេតរស់នៅក្នុងផ្ទះថ្ម ឬស៊ីម៉ងត៍។

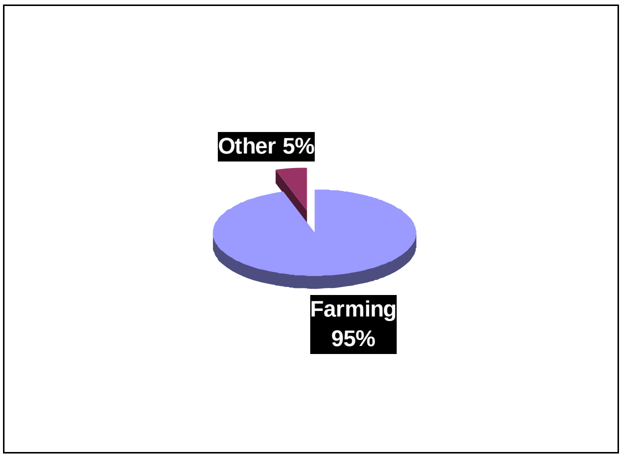

រូបទី **4.** *ប្រភពចំបងនៃប្រាក់ចំណូលប្រចាំគ្រួសារដែលបានអង្កេតដោយប្រើប្រាស់បញ្ជីសំនួរមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាព*

3.1.2. *ទឹកជំនន់*

ក្នុងតំបន់ដែលបានអង្កេត រយៈពេលទឹកជំនន់ប្រែប្រួលពីជិតពីរថ្ងៃ ទៅប្រមាណ180ថ្ងៃ(រូបទី5)។ រយៈពេលទឹកជំនន់វែងជាងគេត្រូវបានកត់ត្រានៅក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ(68ថ្ងៃ) កំពង់ធំ(67ថ្ងៃ) សៀមរាបនិងក្រចេះ(64ថ្ងៃ)កំពង់ចាម(63ថ្ងៃ) និងស្វាយរៀង(61ថ្ងៃ) ។ ជាទូទៅខេត្តដែលធ្លាប់ប្រឈមនឹងទឹកជំនន់ក្នុងរយៈពេលខ្លីជាងគេគឺ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ(16ថ្ងៃ) ក្រុងព្រះសីហនុ និងខេត្តកោះកុង(15ថ្ងៃ)។

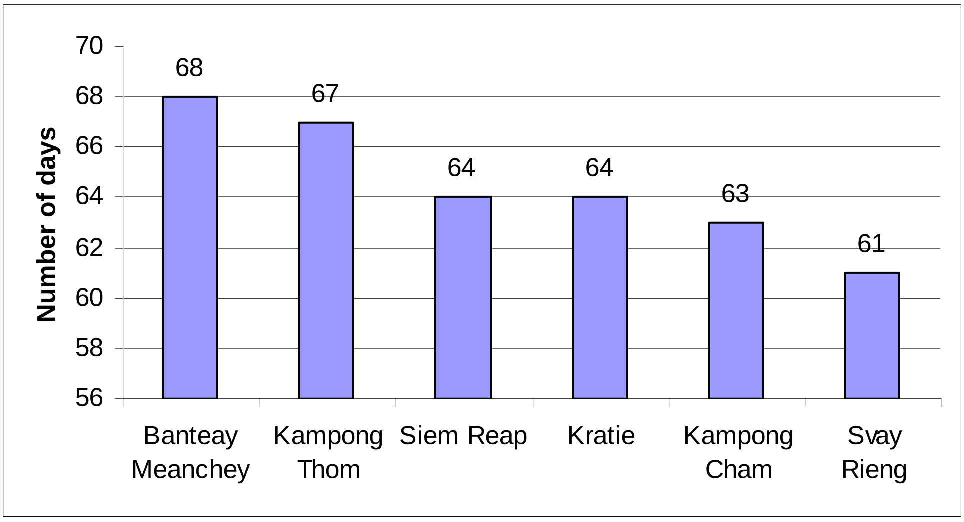

រូបទី **5.** *រយៈពេលទឹកជំនន់វែងជាងគេ*

ខេត្តទាំង 17 ទទួលរងគ្រោះដោយទឹកជំនន់យ៉ាងហោចណាស់ពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ចំណែកខេត្តចំនួន 7 រងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់យ៉ាងហោចណាស់បួនដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ខេត្តដែលមានអត្រាអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានដែលបានរងគ្រោះដោយទឹកជំនន់ពីរទៅបួនដងក្នុងមួយឆ្នាំ គឺ ខេត្តកំពង់ចាម(83%) និង ក្រចេះ (100%)។

នៅទូទាំងប្រទេស អ្នកភូមិនិយាយថា ឆ្នាំ 2000 គឺជាឆ្នាំដែលមានទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរជាងគេ (51%នៃចំនួនអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន) បន្ទាប់មកគឺជំនន់ក្នុងឆ្នាំ 2002 (14%នៃអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន)និង ឆ្នាំ 2001 (12%នៃអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន) (រូបទី 6)។

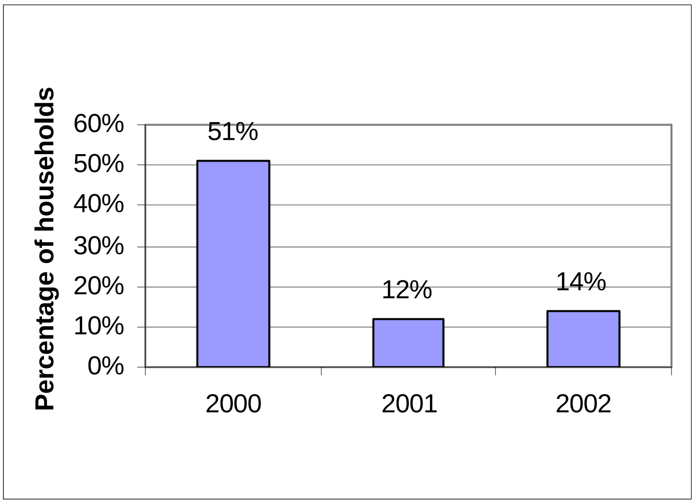

រូបទី **6.** *បណ្តាឆ្នាំដែលមានទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត តាមយោបល់របស់អ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន*

អ្នកភូមិត្រូវបានសួរឱ្យធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណពីជំរៅទឹកជំនន់នៅទីជុំវិញលំនៅស្ថាន និងនៅលើដីដាំដំណាំ ក៏ដូចជាល្បឿននៃកំនើនកំពស់ទឹកជាមធ្យម និងកំនើនអតិបរមាក្នុងរយៈពេលមួយយប់។ ការសន្និដ្ឋានបែបនេះមិនសូវជាក់លាក់ទេ និងពឹងផ្អែកតែលើការយល់ឃើញផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងការចងចាំអំពីបាតុភូតទឹកជំនន់។ ប៉ុន្តែ ពួកគេបានផ្តល់ពីហេតុផលខ្លះៗអំពីប្រភេទនៃទឹកជំនន់នៅក្នុងតំបន់ផ្សេងៗគ្នានៃប្រទេសកម្ពុជា។

ជំនន់មានជំរៅជ្រៅជាងគេនៅតាមទីជុំវិញផ្ទះត្រូវបានរាយការណ៍ពីខេត្តកោះកុង (2,1ម) និងខេត្តក្រចេះ (2,5ម)។ ទឹកជំនន់ដែលមានជំរៅជ្រៅជាងគេលើដីដាំដំណាំត្រូវបានរាយការណ៍ពីខេត្តក្រចេះ (5,1ម) កោះកុង (3,2ម) កណ្តាល (3,1ម) ព្រៃវែង បាត់ដំបង កំពត ស្វាយរៀង កំពង់ធំ បន្ទាយមានជ័យ កំពង់ស្ពឺ ពោធិសាត់ និងកោះកុង (ជ្រៅជាង2 ម)។ ខេត្តដែលមានទឹកជំនន់រាក់ជាងគេនៅទីជុំវិញផ្ទះគឺ ខេត្តព្រៃវែង កំពង់ឆ្នាំង កំពង់ស្ពឺ កំពង់ធំ តាកែវ ក្រុងព្រះសីហនុ និងខេត្តសៀមរាប ដែលមានជំរៅទឹកប្រមាណ 60ស.ម ឬតិចជាងនេះ។ ខេត្តទាំងនេះក៏បានរាយការណ៍ផងដែរថាមានទឹកជំនន់រាក់ជាងគេនៅលើដីដាំដំណាំ ដែលមានជំរៅទឹកតិចជាង 2ម។ នៅក្នុងខេត្តរតនគិរី អ្នកភូមិបានកត់សំគាល់ថាទឹកជំនន់នៅលើដីដាំដំណាំមានជំរៅ 2,7 ម ជាមធ្យម ប៉ុន្តែអ្នកភូមិបាននិយាយថាភាពប្រែប្រួលយ៉ាងញឹកញាប់នៃជំនន់នេះ បណ្តាលពីទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅខ្សែទឹកខាងលើក្នុងប្រទេសវៀតណាម។ កំនើនកំពស់ទឹកជំនន់មានល្បឿនលឿនជាងគេនៅក្នុងខេត្តក្រចេះ (5,1ម) ពោធិសាត់ (2,6ម) កំពង់ធំ ពោធិសាត់ សៀមរាប និង កំពត (លើសពី 1 ម៉ែត្រ ក្នុងមួយយប់)។

អ្នកភូមិត្រូវបានសាកសួរអំពីបទពិសោធន៍របស់ពួកគាត់ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទឹកជំនន់ និងឱ្យអធិប្បាយអំពីវិធីដែលពួកគាត់ប្រើប្រាស់សព្វថ្ងៃក្នុងការបន្សាំចំពោះទឹកជំនន់។ អ្នកភូមិជិត 20% ដែលបានអង្កេតមិនបានត្រៀមទុកជាមុនចំពោះគ្រោះមហន្តរាយទឹកជំនន់ទាល់តែសោះ ក្រៅពីនេះមានគ្រួសារ 17% នៅតែដាំដំណាំជាធម្មតា។ វិធានការបន្សាំតាមបែបបុរាណមានជាអាទិ៍ ការសង់ទីទួលសំរាប់រក្សាទុកសត្វ ត្រៀមស្បៀងអាហារប្រចាំគ្រួសារ ត្រៀមចំណីសំរាប់សត្វ និងត្រៀមទូក។ មានគ្រួសារជាចំនួនច្រើនដែលភៀសខ្លួនទៅទីទួលសុវត្ថិភាពនៅមុនពេលមានទឹកជំនន់។

3.1.3. *ភាពរាំងស្ងួត*

ដូចដែលអ្នកភូមិនៅក្នុងខេត្តទាំង17បានរាយការណ៍ ភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់គឺជាគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ដែលប្រជាពលរដ្ឋបានជួបប្រទះ។ អ្នកភូមិបានចាត់ទុកឆ្នាំ2003 ថាជាឆ្នាំដែលមានភាពរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរជាងគេ (50% នៃអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន) បន្ទាប់មកគឺឆ្នាំ 2004 (32%នៃអ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន)។ គិតរួមបញ្ចូលទាំងព័ត៌មានអំពីទឹកជំនន់ផងនោះ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ គិតចាប់ពីឆ្នាំ 2000 មក តែងកើតមានភាពរាំងស្ងួត ឬគ្រោះមហន្តរាយធ្ងន់ធ្ងរ។

នៅទូទាំងប្រទេស ប្រភពសំខាន់នៃទឹកសំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងផ្ទះនៃអ្នកភូមិនៅក្នុងរដូវប្រាំងគឺអណ្តូង (58%) ស្រះ (14%) ស្ទឹង (12%) និងទន្លេ (9%) (រូបទី 7)។ ប្រភពទឹកចំបងសំរាប់ការស្រោចស្រពដំណាំកសិកម្មគឺ បឹង(19%) ទឹកភ្លៀង (18%) ទន្លេ (13%) ស្ទឹង (12%) និងអាងធារាសាស្ត្រ (11%)។ មានប្រជាជនតិចតួចបំផុតក្នុងចំណោមអ្នកដែលបានសំភាសន៍ មានទឹកម៉ាស៊ីនសំរាប់ប្រើប្រាស់ (រូបទី 8)។

ការខ្វះទឹកកើតមានជាទូទៅនៅគ្រប់រដូវ : 81% នៃចំនួនគ្រួសារដែលបានសំភាសន៍ ប្រឈមនឹងការខ្វះខាតទឹកសំរាប់ដំណាំកសិកម្ម ចំណែក 54%ប្រឈមនឹងការខ្វះទឹកសំរាប់ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន។

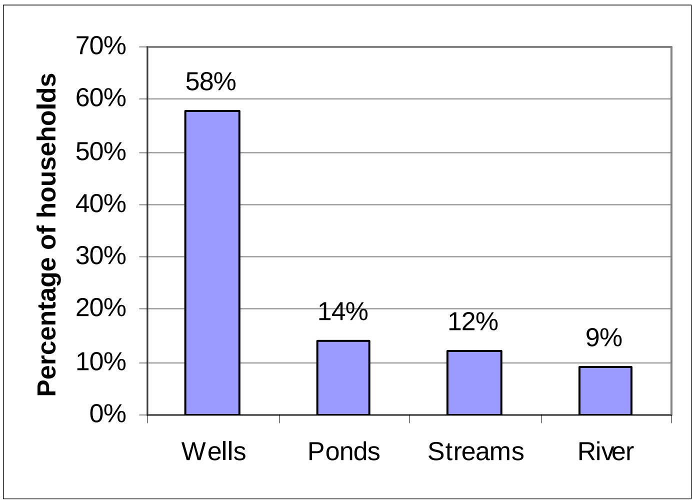

*រូបទី **7.** ប្រភពទឹកចំបងសំរាប់ការប្រើប្រាស់តាមផ្ទះនៅវដ្ដវប្រាំង*

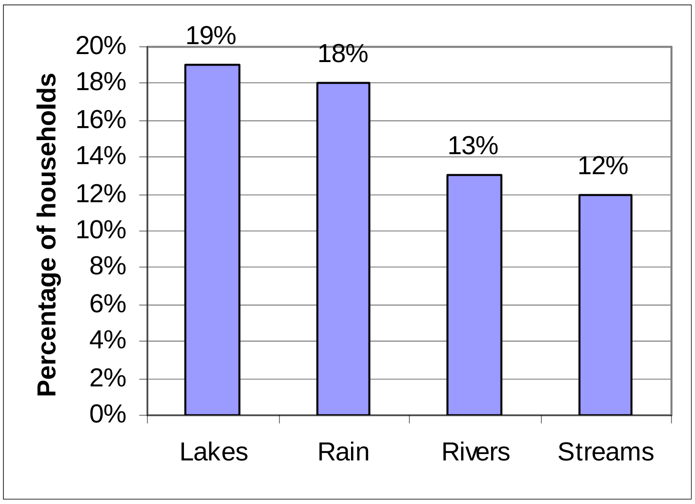

*រូបទី **8.** ប្រភពទឹកចំបងសំរាប់ដំណាំកសិកម្មនៅរដូវប្រាំង*

អ្នកភូមិក៏ត្រូវបានសាកសួរផងដែរថាតើពួកគាត់មានកត់សំគាល់អំពីការប្រែប្រួលនៃភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ នៅប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ថាបានកើតឡើងញឹកញាប់ជាងមុនឬយ៉ាងណា។ សំរាប់58%នៃអ្នកភូមិដែលបានសំភាសន៏ ទឹកជំនន់បានកើតឡើងញឹកញាប់ជាងមុននៅក្នុងអំឡុងប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ចំពោះភាពរាំងស្ងួត មានសមាមាត្រនៃអ្នកកត់សំគាល់បែបនេះមានខ្ពស់ជាង ដោយ71%នៃអ្នកភូមិដែលបានសំភាសន៏បានសង្កេតឃើញថាភាពរាំងស្ងួតកើតឡើងញឹកញាប់ជាងមុន។ ទោះបីតួលេខនេះមិនអាចចាត់ទុកថាអាចតំណាងឱ្យស្ថានភាពទូទាំងផ្ទៃប្រទេសបានក៏ដោយ ប្រការនេះគួរឱ្យកត់សំគាល់ សំរាប់តំបន់អង្កេត ដែលត្រូវបានជ្រើសដោយផ្អែកលើភាពងាយរងគ្រោះចំពោះគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ។ ដូច្នេះ បណ្តាតំបន់ដែលងាយរងគ្រោះរួចមកហើយចំពោះគ្រោះមហន្តរាយ អាចនឹងកាន់តែប្រឈមនឹងគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុញឹកញាប់ជាងមុន នៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។

ទោះបីអ្នកភូមិមានប្រពៃណីក្នុងការដោះស្រាយភាពរាំងស្ងួតតាមវិធីជាច្រើនហើយក្តី សមត្ថភាពបន្សាំរបស់ប្រជាពលរដ្ឋទំនងជានៅមានកំរិតទាបបំផុតនៅឡើយ។ មានប្រជាពលរដ្ឋត្រឹម24% នៃចំនួនអ្នកភូមិដែលបានសំភាសន៏ ដែលបានត្រឹមចាត់

ធ្វើពិធីតាមបែបសាសនា ដែលរំពឹងថានឹងនាំមកនូវទឹកភ្លៀង។ អ្នកភូមិ 16% ផ្សេងទៀតដាំដំណាំជាធម្មតា ដោយរំពឹងផងដែរថានឹងមានទឹកភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ដំណាំរបស់ពួកគាត់។ អ្នកភូមិប្រមាណ 17% កាត់បន្ថយអត្រាប្រើប្រាស់ទឹក។ ជាក់ស្តែង ប្រជាជនអាចកាត់បន្ថយការងូតទឹកនៅត្រឹមពីរ ឬបីដងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។ របៀបងូតទឹកបែបនេះអាចមានត្រឹមការជូតខ្លួនដោយកន្សែងសើម ជំនួសការងូតទឹកធម្មតា។ ប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណ12% មានលទ្ធភាពជីកអណ្តូងដើម្បីបន្សុំនឹងភាពរាំងស្ងួត ចំណែកប្រជាពលរដ្ឋ11% ប្រើប្រាស់ទឹកបូម (រូបទី 9) ។

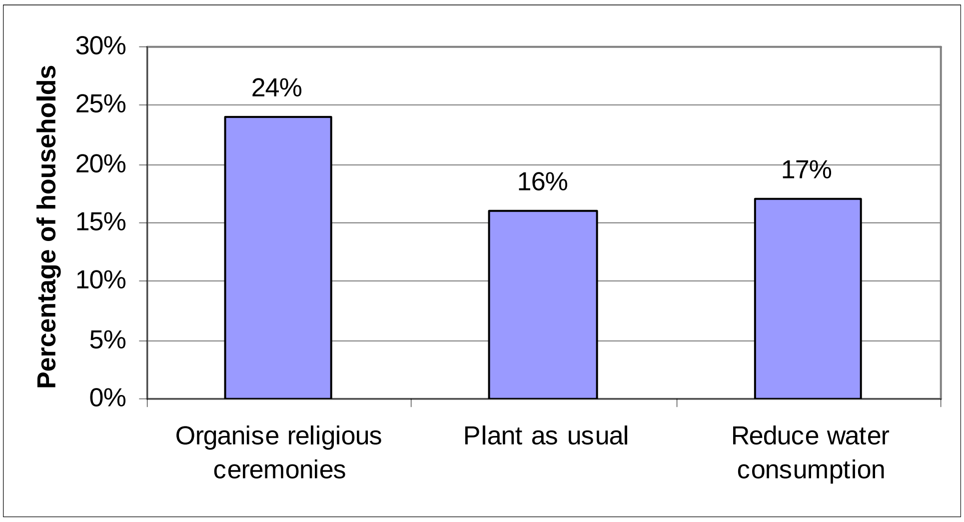

រូបទី ***9.*** *ការបន្សុំតាមគ្រួសារចំពោះភាពរាំងស្ងួត*

អ្នកធ្វើការអង្កេតបានពិភាក្សាជាមួយអ្នកភូមិអំពីវិធានការដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់សំរាប់បន្សុំចំពោះភាពរាំងស្ងួត និងអំពីកត្តាដែលជាឧបសគ្គចំបងចំពោះការអនុវត្តន៍វិធានការទាំងនោះ។ សំរាប់ការប្រើប្រាស់តាមផ្ទះ អ្នកភូមិចំនួន 28% ស្នើថាការជីកអណ្តូងគឺជាដំណោះស្រាយមួយដែលអាចធ្វើបាន។ ស្រះ និងអាងតំកល់ទឹក សំរាប់ប្រើប្រាស់នៅរដូវប្រាំងគឺជាជំរើសផ្សេងទៀត។ សំរាប់ការប្រើប្រាស់ក្នុងកសិកម្ម មានយោបល់ខុសគ្នារវាងការស្នើឱ្យសង់ប្រឡាយ(22%) អាងទឹក (6%) និងស្ថានីយ៍បូមទឹក(8%) ។ កង្វះធនធានហិរញ្ញវត្ថុគឺជាឧបសគ្គដែលបានលើកឡើងញឹកញាប់ជាងគេក្នុងការអនុវត្តវិធានការសំរាប់ផ្តល់ទឹកប្រើប្រាស់ទាំងតាមគេហដ្ឋាន (33%) និងសំរាប់កសិកម្ម (41%) ។

3.1.4. *ការប្រកាសអាសន្ន និងជំនួយក្រោយគ្រោះមហន្តរាយ*

អ្នកភូមិប្រមាណ 45%ទទួលស្គាល់ថា ពួកគាត់បានទទួល "ការប្រកាសអាសន្នអំពីទឹកជំនន់"ខ្លះៗជាមុន។ តួលេខនេះមិនត្រឹមត្រូវទាល់តែសោះ ព្រោះថាតាមការពិត អ្វីដែលអ្នកភូមិយល់ថាជាការប្រកាសអាសន្នពីដំបូង ឬ ការប្រកាសអាសន្នជាមុនគឺជាព័ត៌មានទូទៅ និងគ្មានភាពជាក់លាក់។ ជាក់ស្តែង អ្នកភូមិនៅខ្សែទឹកខាងក្រោមប្រហែលជាបានឮព័ត៌មានបន្តគ្នាពីមាត់មួយទៅមាត់មួយថាតំបន់នៅខ្សែទឹកខាងលើបានលិចលង់ទៅហើយ ហើយតំបន់របស់ពួកគាត់អាចនឹងត្រូវរងគ្រោះដូចគ្នាដែរនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃបន្ទាប់។ ក្នុងតំបន់ខ្លះ មានការបិទផ្សាយអំពីកំពស់ទឹកនៅតាមទីសាធារណៈ ដូចជានៅតាមទីធ្លាវត្តអារាម និងការិយាល័យឃុំ។ ប៉ុន្តែ អ្នកធ្វើការអង្កេតបានរកឃើញថា ចំពោះអ្នកភូមិការបកស្រាយទិន្នន័យទាំងនោះនៅតែជាបញ្ហានៅឡើយ ព្រោះថាទិន្នន័យទាំងនោះពុំមានផ្តល់ព័ត៌មានអំពីថេរវេលានៃការមកដល់នៃទឹកជំនន់ឡើយ។ ចំពោះភាពរាំងស្ងួត88% នៃអ្នកភូមិនិយាយថា ពួកគេមិនដែលបានទទួលការប្រកាសអាសន្នពីដំបូងឡើយ។

សមាមាត្រដ៏ច្រើននៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋ(45%)ដែលបានសំភាសន៍ មិនបានទទួលជំនួយណាមួយឡើយ ក្រោយពេលគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុបានកើតឡើង(រូបទី 10)។ អ្នកភូមិប្រមាណ30% បានទទួលជំនួយពីកាកបាទក្រហមកម្ពុជា។ មកទល់ពេលនេះ កាកបាទក្រហមគឺជាអ្នកផ្តល់ជំនួយធំជាងគេនៅក្រោយមានគ្រោះមហន្តរាយ នៅក្នុងតំបន់ដែលបានអង្កេត។ ក្រៅពីនេះ គណៈកម្មាធិការជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ(NCDM)បានផ្តល់ជំនួយដល់ 6% ឯអាជ្ញាធរស្រុក និងខេត្តបានផ្តល់ជំនួយដល់ 7%នៃអ្នកភូមិបានអង្កេត។ ប្រភពជំនួយផ្សេងទៀតមានចំនួនតិចតួច ដែលរួមបញ្ចូល ជំនួយពីអ្នកជិតខាង មិត្តភក្តិ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ វត្តអារាម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល។

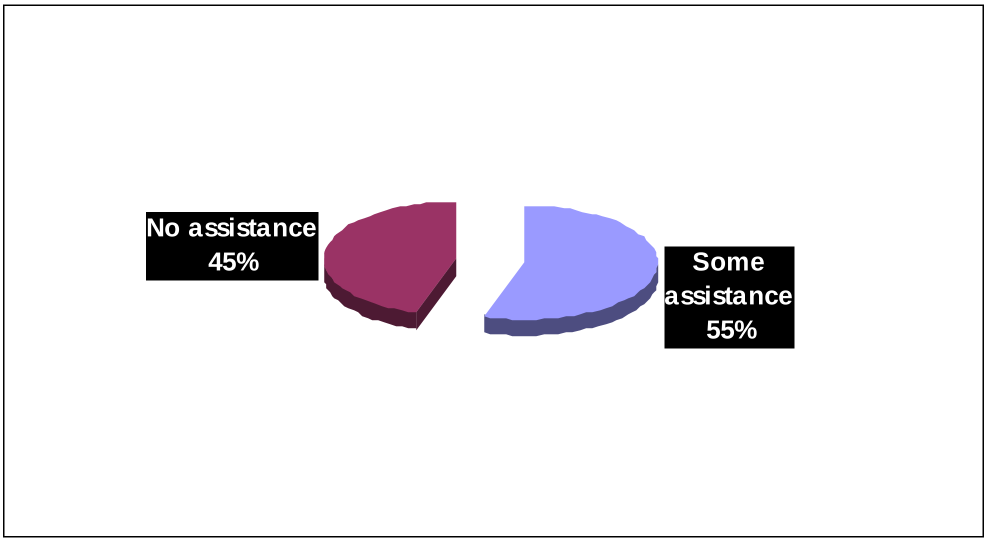

រូបទី 10. ភាគរយនៃគ្រួសារដែលបានទទួលជំនួយក្រោយគ្រោះមហន្តរាយ

3.1.5. *ខ្យល់ព្យុះ*

ក្នុងខេត្តទាំង17 ដែលបានអង្កេត មានខេត្តចំនួន 8ដែលរងគ្រោះដោយសារខ្យល់ព្យុះ។ ក្នុងចំណោមគ្រួសារដែលរងគ្រោះដោយសារខ្យល់ព្យុះ 60%បានរាយការណ៍ថាមានខ្យល់ព្យុះកើតឡើងម្តងក្នុងមួយឆ្នាំ 19%ថាមានពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ និង17%ថាមានខ្យល់ព្យុះបីដងក្នុងមួយឆ្នាំ។ ក្នុងចំណោមករណីខ្យល់ព្យុះទាំងអស់ មាន70%ដែលមានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លា ដែលអាចបំប៉ើងដំបូលផ្ទះ និង17%ដែលបានរំលំដើមឈើ។ គ្មានគ្រួសារណាមួយក្នុងចំណោមអ្នកដែលបានសំភាសន៍ឆ្លើយថាបានទទួលការប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីករណីខ្យល់ព្យុះឡើយ។

មានវិធីតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះដែលជាទំលាប់ប្រពៃណីនៃប្រជាពលរដ្ឋនៅជនបទក្នុងការបន្សាំចំពោះខ្យល់ព្យុះ។ គ្រួសារជាច្រើនដែលបានអង្កេត(34%) បានត្រឹមតែស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះ និងបានប្រើប្រាស់វិធីរួមគ្នាមួយចំនួនដូចតទៅ: ដាក់ជន្ទល់ឱ្យមាំ(17%) និងសង់ផ្ទះដែលមានដំបូលមិនសូវចោត(5%)។

3.2. ជំងឺគ្រុនចាញ់

ការសំភាសន៍ផ្នែកជំងឺគ្រុនចាញ់បានធ្វើឡើងនៅក្នុងខេត្តចំនួនប្រាំពីរ : ខេត្តបាត់ដំបង កំពត កោះកុង ក្រចេះ រតនគិរី សៀមរាប និងពោធិសាត់ ។ សារុបគ្រួសារចំនួន 172 ដែលបានធ្វើសំភាសន៍ នៅក្នុងស្រុកចំនួន12 ឃុំចំនួន 19 និងភូមិចំនួន 40 (រូបទី 11)។

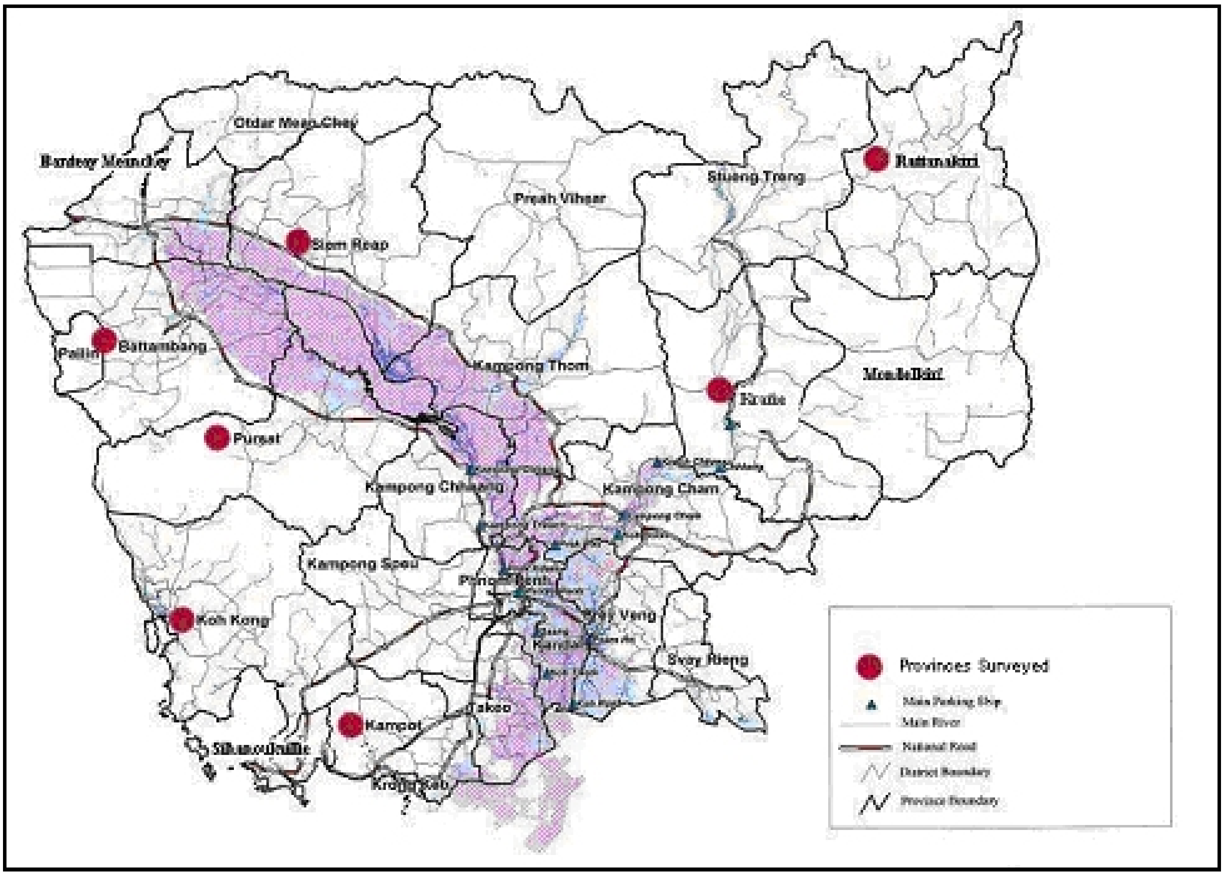

រូបទី ***11.*** *ផែនទីបណ្ដាខេត្តដែលបានអង្កេតភាពងាយរងគ្រោះ និងការបន្សាំចំពោះជំងឺគ្រុនចាញ់*

គ្រួសារដែលបានអង្កេតស្ទើរតែទាំងអស់បានថ្លែងថាការដាំដំណាំគឺជាប្រភពចំបងនៃប្រាក់ចំណូល (92%)។ ប្រមាណ 59% នៃអ្នកផ្ដល់ព័ត៌មានគឺជាបុរស និង41% ជាស្ត្រី ។ ផ្ទះប្រមាណ82%សង់ពីឈើ និង15%ប្រក់ស្បូវ ។ លទ្ធផលនេះប្រហាក់ប្រហែលនឹងលទ្ធផលបានពីការអង្កេតបញ្ហាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកសុខភាពដែរ ។

ប្រមាណ87% នៃគ្រួសារដែលបានអង្កេតធ្លាប់មានជំងឺគ្រុនចាញ់ 82%ជំងឺរាគ 18%ជំងឺគ្រុនឈាម និង 11% ជំងឺគ្រុនពោះវៀន។ គ្រួសារប្រមាណ85% ចាត់ទុកថាគ្រុនចាញ់គឺជាជំងឺធ្ងន់ធ្ងរជាងគេ ក្នុងចំណោមជំងឺដែលពួកគេធ្លាប់ជួបប្រទះ (រូបទី12)។

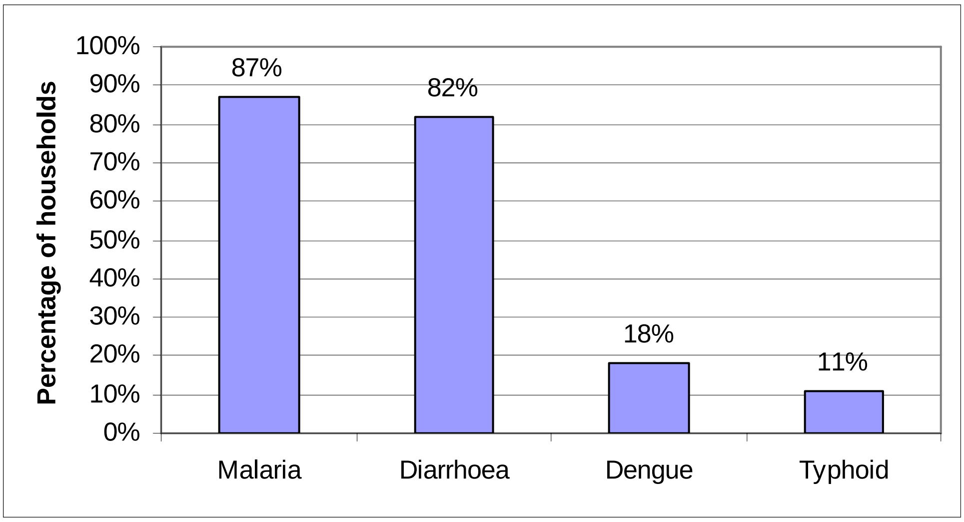

រូបទី12. ជំងឺនានាដែលកើតមាននៅក្នុងគ្រួសារ

អ្នកធ្វើការអង្កេតព្យាយាមកំនត់ទីតាំង និងប្រភេទសកម្មភាពនានាដែលនាំឱ្យអ្នកភូមិមានជំងឺគ្រុនចាញ់។ ប្រមាណ 20%នៃករណីជំងឺគ្រុនចាញ់កើតឡើងនៅពេលអ្នកភូមិទៅធ្វើចំការ។ អត្រានេះប្រហាក់ប្រហែលនឹងអត្រា កើតឡើងពេលអ្នកភូមិទៅកាប់ឈើក្នុងព្រៃ (28%) និង 18%កើតឡើងនៅពេលអ្នកភូមិស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះ (រូបទី 13)។ នៅតំបន់ខ្លះ អ្នកភូមិជឿថាជំងឺគ្រុនចាញ់កើតឡើងតាមរយៈការផឹកទឹកមិនស្អាត។ ជិត63%នៃគ្រួសារដែលបានអង្កេត ធ្លាប់មានកើតជំងឺគ្រុនចាញ់នៅរដូវវស្សា 12%នៅរដូវប្រាំង និង 8%នៅរដូវទាំងពីរ។

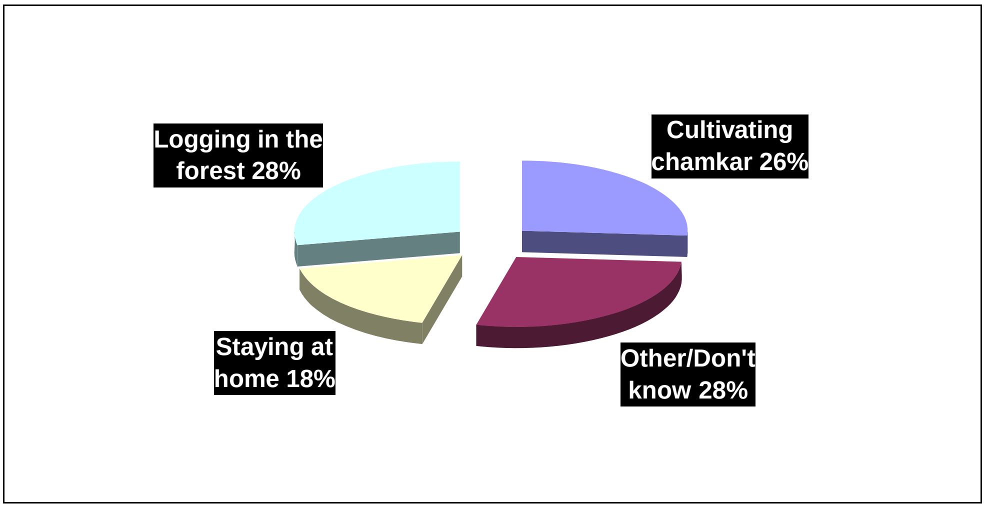

រូបទី13. ទីតាំងដែលធ្លាប់មានជំងឺគ្រុនចាញ់

ប្រមាណ67%នៃគ្រួសារដែលបានអង្កេតរាយការណ៍ថាធ្លាប់មានជំងឺគ្រុនចាញ់ជាបន្តបន្ទាប់ ចំណែក20% រាយការណ៍ថាកំរកើតជំងឺគ្រុនចាញ់ណាស់។ ប្រការនេះអាចផ្តល់ការសន្និដ្ឋានថា នៅក្នុងតំបន់ដែលបានអង្កេត ជំងឺគ្រុនចាញ់បានក្លាយជាជំងឺឆ្លង និងកើតមានជាទូទៅ និងជាធម្មតា។

ការអង្កេតនេះបានពិនិត្យមើលវិធីព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋាន។ ប្រមាណ36% នៃគ្រួសារទាំងនោះបានទទួលការព្យាបាលនៅតាមគ្លីនិកឯកជន 25%នៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលសុខភាពស្រុក 15%នៅគិលានដ្ឋានឃុំ 6%នៅមន្ទីរពេទ្យខេត្ត និង 7%នៃគ្រួសារទាំងនោះប្រើប្រាស់ថ្នាំបូរាណ (រូបទី 14)។ ហេតុផលចំបងដែលគ្រួសារទាំងនោះលើកឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការជ្រើសរើសវិធីព្យាបាលគឺ : ចំងាយផ្លូវពីផ្ទះ(26%) ការយល់ឃើញពីគុណភាពនៃសេវា(29%) និងសំខាន់បំផុតគឺថ្លៃចំណាយព្យាបាល (89%)។

ក្នុងចំណោមគ្រួសារដែលបានទទួលការព្យាបាលនៅមជ្ឈមណ្ឌលសុខភាព ប្រមាណ43% ត្រូវធ្វើដំណើរឆ្ងាយជាង5គ.ម 31%ត្រូវធ្វើដំណើរពី 1 ទៅ 5 គ.ម និង 25%ត្រូវធ្វើដំណើរតិចជាង 1 គ.ម។

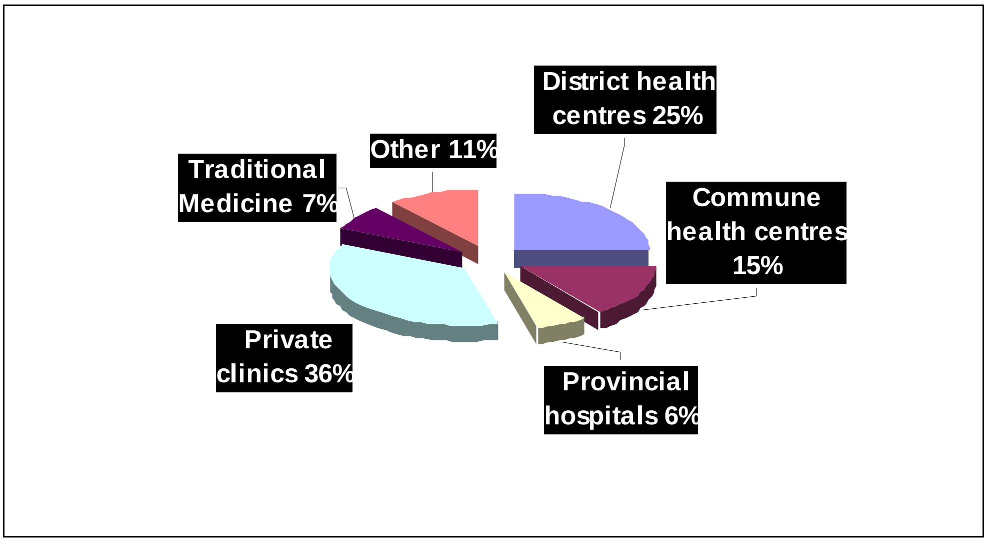

រូបទី ***14.*** *វិធីព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ គិតជាភាគរយនៃចំនួនគ្រួសារ*

មានគ្រួសារចំនួន80% ដែលបានដឹងថាមានសកម្មភាពអប់រំអំពីជំងឺគ្រុនចាញ់នៅក្នុងភូមិរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែមានតែ 11% តែប៉ុណ្ណោះដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការទទួលការអប់រំទៅអនាគតអំពីជំងឺគ្រុនចាញ់ ដោយពួកគាត់ចង់ឱ្យមានការអប់រំអំពីសុខភាពទូទៅជាងទៅវិញ (40%) ។

យុទ្ធសាស្រ្តចំបងនានារបស់គ្រួសារដែលបានអង្កេតក្នុងការទប់ស្កាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់គឺ : បំផ្លាញជំរកមូស(33%) និងការប្រើប្រាស់មុង(27%) ។ ការប្រើប្រាស់មុងអាចមិនមែនជាយុទ្ធសាស្រ្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ក្នុងករណីដែលអ្នកភូមិទទួលជំងឺពីចំការ ឬនៅពេលគាត់ចូលព្រៃ។ ដូចគ្នានេះដែរ ការបំផ្លាញជំរកមូសនៅជុំវិញលំនៅស្ថាន និងនៅក្នុងភូមិនឹងមិនមានឥទ្ធិពលលើករណីកើតជំងឺគ្រុនចាញ់ឡើយ សំរាប់អ្នកដែលធ្វើការនៅចំការ និងនៅក្នុងព្រៃ។

IV. ការវិភាគគុណភាពនៃគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុតាមបណ្តាខេត្តដែលបានអង្កេត

ផ្នែកនេះសង្ខេបអំពីការសង្កេតធ្វើឡើងដោយអ្នកអង្កេតតាមខេត្តនីមួយៗ ដែលបានប្រមូលទិន្នន័យ។ រាល់ការសង្កេតត្រូវបានកត់ត្រាទៅតាមស្រុកនីមួយៗ។ នៅពេលកិច្ចការប្រមូលទិន្នន័យបានបញ្ចប់ បុគ្គលិកទាំងអស់នៃគំរោងNAPAដែលបានចូលរួមនៅក្នុងការអង្កេតត្រូវបានស្នើឱ្យរំលឹកឡើងវិញនូវរាល់ចំណាប់អារម្មណ៏ទូទៅ និងការយល់ឃើញរបស់ពួកគេអំពីតំបន់នីមួយៗដែលពួកគេបានអង្កេត។ កិច្ចការនេះចាំបាច់ណាស់សំរាប់ការវិភាគបញ្ជីសំនួរជាផ្លូវការ ព្រោះថាវាផ្តល់អំពីរូបភាពរួមនៃគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុតាមស្ថានភាពនៅនឹងទីកន្លែងជាក់លាក់។ ព័តិមានអំពីគុណភាពដ៏មានសារៈសំខាន់បែបនេះ និងការសង្កេតនៅនឹងកន្លែងគឺជាចំនុចដ៏មានប្រយោជន៏សំរាប់បំពេញបន្ថែមចំពោះបញ្ជីសំនួរដែលមានទិន្នន័យជាបរិមាណ។

4.1. ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

4.1.1. *ស្រុកមង្គលបុរី*

- ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ទឹកជំនន់ពីបឹងទន្លេសាបមានកំពស់ដល់ 4-5 m ។
- ផ្ទះទាំងឡាយត្រូវបានសង់ផុតពីដីនៅលើសរសរខ្ពស់ និងមានទូកសំរាប់ប្រើប្រាស់ផងដែរ ។

- អ្នកភូមិបានកត់សំគាល់អំពីភាពប្រែប្រួលនៃទំហំទឹកជំនន់ និងជឿថានៅឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ជំនន់កើតឡើងដោយមិនអាចស្មានដឹងជាមុនបាន ។
- យោងតាមអ្នកភូមិ ការជន់លិចមានរយៈពេលកាន់តែវែង និងអាចសង្កេតឃើញកាន់តែច្បាស់ ព្រោះថាបណ្តាញផ្លូវជាតិដែលបានដែលបានជួសជុលឡើងវិញនៅអំឡុងពេលកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ពុំមានបំពាក់ទៅដោយទ្វារទឹក ឬលូ ហេតុនេះវាដើរតួដូចជាទំនប់ទប់យកទឹកជំនន់ ។

4.1.2. *ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ*

- ភាពរាំងស្ងួតកើតមានជាទូទៅនៅក្នុងស្រុកនេះ ។ ការខ្វះទឹកកើតឡើងនៅរដូវប្រាំង ដោយសារពុំមានអណ្តូង និងអាងតំកល់ទឹកច្រើនគ្រប់គ្រាន់ ។ អាងតំកល់ទឹកខ្លះត្រូវរីងស្ងួត និងត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់ដាំស្រូវ ។
- ភាពរាំងស្ងួតបាននាំឱ្យប្រជាពលរដ្ឋខ្លះចាកចោលស្រុកជារៀងរាល់ថ្ងៃ ទៅប្រទេសថៃ ដើម្បីធ្វើការជាកម្មករ ។

4.2. ខេត្តបាត់ដំបង

4.2.1. *ស្រុកមោងឫស្សី*

- ស្រុកដែលមានវិសាលភាពដ៏ធំមួយនេះស្ថិតនៅជាប់បឹងទន្លេសាប និងគឺជាតំបន់ដែលមានប្រពៃណីផលិតស្រូវ ។
- ឃុំនានាស្ថិតនៅតាមមាត់បឹងត្រូវលិចទឹកជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។
- ឃុំនានានៅម្ខាងទៀតនៃផ្លូវជាតិមិនមានទឹកជន់លិចទេ ប៉ុន្តែបានទទួលរងគ្រោះដោយសារភាពរាំងស្ងួត ។ អណ្តូងទាំងឡាយពុំមានទឹកទេ ដោយសារដង្ហើមទឹកនៅជ្រៅពេក ។ អ្នកភូមិរស់នៅក្នុងតំបន់នេះពឹងផ្អែកស្ទើរតែទាំងស្រុងលើការត្រងទឹកភ្លៀងទុកប្រើប្រាស់ ។
- ឃុំនិគមក្រោមគឺជាគំរូមួយនៃទីកន្លែងនៅក្នុងស្រុកនេះ ដែលរូបភាពនៃទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួតបានប្រែប្រួល ។ ឃុំនេះធ្លាប់មានប្រពៃណីជាកន្លែងដែលផលិតស្រូវបានច្រើន ។ នៅក្នុងអំឡុងបួនឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ឃុំនិគមក្រោមបានរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួតជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ ទឹកដែលជន់លិចរយៈពេលវែងបានក្លាយជាឧបសគ្គក្នុងការធ្វើស្រែប្រាំង ។ ដោយសារកង្វះការថែទាំ ទំនប់ដែលបានកសាងតាំងពីសម័យមុនសង្គ្រាមមិនអាចប្រើប្រាស់បានទៀតឡើយ ។ អ្នកភូមិបានស្នើថាឱ្យមានការស្តារប្រឡាយ និងកសាងអាងតំកល់ទឹក សំរាប់ទប់យកទឹកជំនន់ និងទឹកភ្លៀង ។ ឃុំនិគមក្រោមបានប្រែក្លាយយ៉ាងឆាប់រហ័សទៅជាឃុំដែលត្រូវបោះបង់ចោល ដោយសារកសិករបានធ្វើចំណាកស្រុកទៅកាន់តំបន់ដែលមានភាពអនុគ្រោះជាង ។

4.3. ខេត្តកំពត

4.3.1 *ស្រុកបន្ទាយមាស*

- ស្រុកនេះបានទទួលរងគ្រោះដោយសារការខ្វះទឹក ។
- នៅក្នុងឃុំព្រៃទន្លេទាំងមូលមានតែស្រះទឹកតែមួយប៉ុណ្ណោះដែលបានស្តារឡើងវិញ ។

- អ្នកភូមិបានស្នើសុំឱ្យមានការសាងសង់ស្រះទឹក និងអាងតំកល់ទឹកជាបន្ថែមដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃភាពរាំងស្ងួត។
- មានបញ្ហាកើតឡើងពីការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រនៅក្នុងស្រះដែលមានស្រាប់ ដែលអាចត្រូវការឱ្យមានការសាងសង់អាងទឹកផុតពីដី ឬអាងមិនជ្រាបទឹក ។

4.3.2. ស្រុកកំពង់ត្រាច

- ភាពរាំងស្ងួតមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ។
- អ្នកភូមិត្រូវទិញទឹកពីស្រះមួយចំនួន ដោយតំលៃ 500 រៀល ក្នុងទឹកមួយធុង ។
- មិនអាចសង់អណ្តូងទឹកបានទេ ដោយសារការជ្រាបចូលនៃទឹកជំនន់ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ប្រជាពលរដ្ឋត្រងទឹកភ្លៀងទុកក្នុងអាងសំរាប់ប្រើប្រាស់ (12x4 ម៉ែត្រ) ។
- អ្នកភូមិជឿថា ការសង់ទំនប់ទឹកប្រៃនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាមបានធ្វើឱ្យមានជំនន់នៅកាន់តែខ្លាំងឡើងនៅក្នុងស្រុកនេះ។ ទំនប់នោះដែលបានកសាងនៅក្នុងឆ្នាំ 2001 មាននាទីរាំងស្កាត់ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ ប៉ុន្តែក៏ជារបាំងមិនឱ្យទឹកជំនន់ហូរចេញទៅសមុទ្រផងដែរ។
- នៅខាងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានទំនប់មួយប្រវែងពីរ-បីរយម៉ែត្រ និងមានកំពស់ 2,5 ម៉ែត្រ ត្រូវបានសង់ឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ទំនប់នេះពុំមានទ្វារទឹកទេ ហេតុនេះមិនអាចឱ្យទឹកជំនន់ហូរចេញបានឡើយ។ ទំនប់នេះខូចខាតដោយអន្ទើនៅតាមកន្លែងជាច្រើន ដោយសារខ្វះការថែទាំ។ លើសពីនេះ អ្នកនេសាទបានជីកកាយរង្វះលើខ្នងទំនប់ដើម្បីដាក់លបចាប់ត្រីនៅរដូវទឹកស្រក។
- ពុំមានការបន្សាំចំពោះទឹកជំនន់ឡើយ។ អ្នកភូមិច្រើនតែរង់ចាំនៅក្នុងផ្ទះ។ ពួកគាត់ក៏មានការបារម្ភចំពោះចោរផងដែរ ដែលប្រើទូកមានល្បឿនលឿនដើម្បីធ្វើសកម្មភាពនៅរដូវមានទឹកជំនន់។

4.3.3. ស្រុកកំពត

- ឃុំត្រពាំងកោះបានទទួលរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ អ្នកភូមិរាយការណ៍អំពីកំនើនកំពស់ទឹកជំនន់រហូតដល់ 20 ម៉ែត្រនៅក្នុងរយៈពេលមួយយប់។
- អ្នកភូមិបានបន្ទោសការបំផ្លាញព្រៃឈើជាមូលហេតុនៃកំនើនទំហំនៃទឹកជំនន់។ ផ្លូវមួយខ្សែដែលបានសង់សំរាប់ដឹកឈើហ៊ុប ឥឡូវបានក្លាយជាប្រឡាយទឹកទៅហើយនៅពេលមានទឹកជំនន់ ដែលនាំឱ្យទឹកហូរចូលយ៉ាងគំហុកទៅក្នុងទីប្រជុំជន។
- ឥទ្ធិពលរួមគ្នានៃទឹកភ្លៀង និងកំនើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃកំពស់ទឹកនៅក្នុងស្ទឹងនានាក្នុងមូលដ្ឋាន តំរូវឱ្យអ្នកភូមិធ្វើដំនើរតាមទូកនៅក្នុងអំឡុងពេលមានទឹកជំនន់។
- កសិករបានជ្រើសពូជស្រូវដែលអាចធន់ចំពោះការលិចលង់រហូតដល់រយៈពេលមួយសប្តាហ៍។ ប្រសិនបើជំនន់បន្តរយៈពេលយូរជាងមួយសប្តាហ៍ ផលស្រូវនឹងត្រូវបំផ្លាញ។
- កសិករពើបប្រទះនឹងការលំបាកកំណត់ពេលដើម្បីដាំដំណាំ និងការលូតលាស់នៃដំណាំនៅក្នុងទឹកជំនន់ ដែលអាចបំផ្លាញផលដំណាំទាំងស្រុង ។
- ដោយសារភាពពុំប្រាកដពាក់ព័ន្ធនឹងទឹកជំនន់ កសិករខ្លះបានប្រែពីការធ្វើស្រែទៅជាចំការធូរេន។

- ជំងឺគ្រុនចាញ់ត្រូវបានរាយការណ៍ថាមានកើតឡើងនៅក្នុងគ្រប់ឃុំទាំងអស់ ។
- អ្នកភូមិជឿថាពួកគេទទួលជំងឺគ្រុនចាញ់ នៅពេលពួកគេកាប់ឈើនៅក្នុងតំបន់ភ្នំជុំវិញភូមិ ។ ពួកគេមិនអាចប្រើប្រាស់មុងបានឡើយនៅក្នុងពេលធ្វើការងារ តែអាចបានតែពេលយប់តែប៉ុណ្ណោះ ។
- នៅក្នុងភូមិដែលគោរពតាមបទបញ្ញាបរិស្ថាន និងមានបរិស្ថានជុំវិញស្អាត អ្នកភូមិជឿថានោះគឺជាករណីដែលអត្រានៃការកើតជំងឺគ្រុនចាញ់មានកំរិតទាប ។
- តាមការកត់សំគាល់ដោយអ្នកភូមិ ចំនុចខ្វះខាតផ្សេងទៀតនៃការប្រើប្រាស់មុងគឺ : (1) មូសច្រើនខាំនៅពេលព្រលប់ (2) ប្រជាពលរដ្ឋខ្លះគិតថាការសំរាន្តក្នុងមុងក្តៅពេក (3) ប្រជាពលរដ្ឋខ្លះប្រើប្រាស់មុងដូចជាភួយពេលអាកាសធាតុចុះត្រជាក់ក្នុងពេលយប់ ។
- មានជំនឿជាទូទៅថា អ្នកភូមិខ្លះកើតជំងឺគ្រុនចាញ់ដោយសារបានផឹកទឹកមិនស្អាត ។ អ្នកភូមិខ្លះក៏ជឿផងដែរថាមានថ្នាំបង្កាជំងឺគ្រុនចាញ់ ដោយហេតុនេះពួកគេចង់ស្នើសុំឱ្យមានការចាក់ថ្នាំដើម្បីព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ ។
- នៅតាមទីប្រជុំជនដែលមានភ្នាក់ងារស្ម័គ្រចិត្ត ករណីជំងឺគ្រុនចាញ់បានថយចុះ 80% ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីខ្លះទៀតប្រជាពលរដ្ឋបានត្អូញត្អែរអំពីការខ្វះខាតឯកទេស និងខ្វះការតស៊ូនៃពួកភ្នាក់ងារស្ម័គ្រចិត្តទាំងនោះ ។
- បណ្តាភូមិដែលស្ថិតនៅជិតព្រៃការពារ ករណីនៃជំងឺគ្រុនចាញ់បានថយចុះ ចាប់តាំងពីដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមនៃ ការហាមឃាត់សកម្មភាពកាប់ឈើ ដោយសារអ្នកភូមិមិនអាចចូលព្រៃកាប់ឈើតទៅទៀតបាន ។

4.4. ខេត្តកណ្តាល

4.4.1. *ស្រុកកណ្តាលស្ទឹង*

- ស្រុកនេះរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។
- ទឹកជំនន់ក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដែលជាខេត្តនៅខ្សែទឹកខាងលើ គឺជាសញ្ញាប្រកាសអាសន្នសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានថាភូមិនានារបស់ពួកគេនឹងត្រូវជន់លិចនៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានថ្ងៃខាងមុខ ។
- គ្រួសារអ្នកមានធនធានសង់ផ្ទះយ៉ាងខ្ពស់ផុតពីដី និងនៅខ្ពស់ជាងកំពស់ទឹកជំនន់ ។ ពួកអ្នកក្រីក្រចាំបាច់ត្រូវស្ថិតនៅលើដំបូលផ្ទះរបស់ខ្លួន នៅក្នុងអំឡុងពេលមានទឹកជំនន់ ។
- សត្វក្របី គោ និងសត្វចិញ្ចឹមផ្សេងទៀតត្រូវបានជំលៀសទៅដាក់នៅតាមផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវរថភ្លើង និងតាមទួលនានាដែលមានសុវត្ថិភាពពីទឹកជំនន់ ។
- មានទំនប់មួយទើបកសាងថ្មីនៅតាមដងស្ទឹងព្រែកត្នោត ប៉ុន្តែបានត្រូវហូរច្រោះយ៉ាងខ្លាំង និងមិនអាចការពារទឹកជំនន់បានឡើយ ។ នៅលើដងស្ទឹងមានទ្វារទឹកមួយ ។ នៅពេលមានទឹកជំនន់ ទ្វារទឹកនេះនៅតែបិទជិតដដែល ដើម្បីការពារតំបន់នៅខាងក្រោមខ្សែទឹក ជាហេតុធ្វើឱ្យស្ថានភាពជន់លិចនៅភាគខាងលើកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ ។ ប៉ុន្តែនៅរដូវប្រាំង ទ្វារទឹកនេះទប់ទឹកមួយចំនែកនៅខ្សែទឹកខាងលើនៃស្ទឹង ជាហេតុធ្វើឱ្យស្ថានភាពរាំងស្ងួតនៅខ្សែទឹកខាងក្រោមកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ ។
- នៅក្នុងអំឡុងពេលរាំងស្ងួត អ្នកភូមិបូមទឹកពីស្ទឹង ឬជីករណ្តៅនៅពោះស្ទឹង ។

4.4.2. *ស្រុកខ្សាច់កណ្តាល*

- ស្រុកនេះទទួលរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួត ។
- ភូមិនានានៅក្នុងតំបន់នេះធ្លាប់តែលិចទឹកជំនន់ជាធម្មតា ដោយសារស្ថិតនៅជិតដងទន្លេមេគង្គ។ ប្រហែលបីឆ្នាំមុន អ្នកភូមិខ្លះបានសង់ទំនប់នៅជុំវិញកន្លែងតាំងទីលំនៅ និងដីកសិកម្មរបស់ខ្លួន។ តាំងពីពេលនោះមក ទំនប់បានការពារភូមិនោះជៀសផុតពីការលិចលង់ សូម្បីតែជំនន់ក្នុងឆ្នាំ 2001។ អ្នកភូមិក៏បានសង់លូទឹកជាច្រើននៅក្នុងភូមិដែរ ដើម្បីដោះទឹក។ ទំនប់ និងលូទាំងនោះបានកសាងឡើងដោយថវិកាអ្នកភូមិផ្ទាល់ ព្រោះថាអ្នកភូមិមិនបានទទួលជំនួយអ្វីមួយពីខាងក្រៅឡើយ។ ដោយយកគំរូនៃការបន្សាំដោយជោគជ័យនេះ ភូមិនានាផ្សេងទៀតក៏បានសង់ទំនប់ការពារភូមិរបស់ខ្លួនពីទឹកជំនន់ផងដែរ។
- ភាពរាំងស្ងួតបានក្លាយជាបញ្ហាប្រចាំឆ្នាំ ដោយហេតុថាភូមិដែលក្រីក្រមិនអាចសង់អណ្តូងបានឡើយ។ ហេតុនេះប្រជាពលរដ្ឋត្រូវដើរចំងាយជាច្រើនគីឡូម៉ែត្រទៅដងទឹកពីស្រះមួយចំនួននៅតាមវត្តអារាមនានា ឬពីទន្លេមេគង្គ។
- អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមួយឈ្មោះ "មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍នៃកម្ពុជា"(CRCD) ទើបបានសង់អាងទឹកមួយរួចជាស្រេច ដែលអាចផ្គត់ផ្គង់ទឹកសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋដល់ 1.000នាក់នៅក្នុងរដូវប្រាំងដែលរាំងស្ងួត។ អាងទឹកនោះមានចំណុះ 10.000 ម^3 និងបំពាក់ដោយទ្វារទឹក។ អ្នកភូមិជាអ្នកគ្រប់គ្រងអាងនោះដោយខ្លួនឯងទាំងស្រុង។ ទឹកក្នុងអាងនោះសំរាប់ប្រើប្រាស់តាមគេហដ្ឋាន និងសួនច្បារតែប៉ុណ្ណោះ ។ អង្គការCRCD បានលើកទឹកចិត្តអ្នកភូមិឱ្យដាំដើមឈើហូបផ្លែ និងបន្លែពូជក្នុងស្រុក នៅជុំវិញអាងនោះ ដើម្បីការពារទំនប់ជុំវិញអាង និងដើម្បីរួមចំណែកក្នុងសន្តិសុខស្បៀងផងដែរ។

4.4.3. *ស្រុកល្វាឯម*

- ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ស្រុកនេះលិចទឹករយៈពេលប្រាំមួយខែ ហេតុនេះប្រជាជនមានប្រពៃណីបន្សាំបានល្អចំពោះទឹកជំនន់។
- គេហដ្ឋានទាំងឡាយត្រូវបានសាងសង់នៅកំពស់យ៉ាងហោចណាស់ 6 ម៉ែត្រខ្ពស់ផុតពីដី។ គ្រួសារដែលមានធនធានសង់ផ្ទះរបស់ខ្លួនលើសសរបេតុង ចំណែកគ្រួសារក្រីក្រសង់ផ្ទះលើសសរឬស្សី។ ផ្ទះទាំងអស់សង់នៅលើទីទួលដែលមានកំពស់ខ្ពស់ជាងនីវ៉ូដីធម្មតាពីរឬបីម៉ែត្រ។
- សត្វពាហនៈទាំងឡាយត្រូវបានថែទាំនៅតាមទីទួលខ្ពស់ៗ។ អ្នកភូមិត្រូវបង់ថ្លៃឈ្នួលទៅអ្នកដទៃសំរាប់ការថែទាំសត្វទាំងនោះ។
- អាគារសាធារណៈ រួមទាំងសាលារៀនសុទ្ធសឹងកសាងលើសសរខ្ពស់ៗផុតពីដី។

4.5. ខេត្តកោះកុង

4.5.1. *ស្រុកកំពង់សីលា*

- ទឹកជំនន់នៅក្នុងស្រុកនេះកើតឡើងដោយសារទឹកហូរយ៉ាងគំហុក ពីភ្នំនៅជុំវិញតំបន់នេះ។
- មានទំនប់មួយបានសាងសង់ឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីនាំទឹកពីភ្នំទៅកាន់តំបន់កសិកម្ម។ ប៉ុន្តែដោយសារខ្វះការថែទាំ ប្រឡាយនោះត្រូវរាក់ ដែលបច្ចុប្បន្នមិនអាចប្រើប្រាស់បាន។ អ្នកភូមិបានស្នើស្តារប្រឡាយនោះឡើងវិញ ដើម្បីកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលនៃទឹកជំនន់ និងដើម្បីផ្តល់ទឹកសំរាប់ការស្រោចស្រព។

- អ្នកភូមិជឿថាការបាត់បង់ព្រៃឈើនៅតំបន់ភ្នំបានបង្កើនឥទ្ធិពលនៃទឹកជំនន់។
- អ្នកភូមិបានរាយការណ៍ថាអាជ្ញាធរឃុំបានលក់មុងដែលផ្តល់ដោយកាកបាទក្រហម ក្នុងតំលៃ1.000រៀលសំរាប់មុងនីមួយៗ។ ទោះបីទំលាប់បែបនេះកើតឡើងជាទូទៅក្តី វាជាអំពើល្មើសច្បាប់ ព្រោះថាមុងនេះគួរត្រូវបានចែកដោយឥតគិតថ្លៃ។
- មានការអប់រំអំពីជំងឺគ្រុនចាញ់ ប៉ុន្តែអ្នកភូមិខ្លះមិនហ៊ានទៅចូលរួមឡើយ ដោយសារពួកគាត់ពុំចេះអក្សរ។ លើសពី នេះ បណ្តាអ្នកដែលបានចូលរួមក៏ប្រឈមនឹងការលំបាកក្នុងការផ្ទេរចំណេះដឹងទាំងនោះទៅសមាជិកក្នុងគ្រួសារដែរ។
- អ្នកភូមិជឿថាការចូលទៅកាប់ឈើនៅតាមតំបន់ភ្នំគឺជាមូលហេតុចំបងនៃការកើតជំងឺគ្រុនចាញ់។

4.5.2. *ស្រុកកោះកុង*

- បណ្តាភូមិដែលស្ថិតនៅជិតដងស្ទឹងដែលហូរមកពីភ្នំត្រូវលិចទឹកជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ កំពស់ទឹកកើនឡើងជាមធ្យម 1-2 ម៉ែត្រ ក្នុងរយៈពេលមួយយប់។
- ជារៀងរាល់ឆ្នាំមានផ្ទះជាច្រើនខ្នងដែលត្រូវបានបំផ្លាញដោយសារទឹកជំនន់។
- ពុំមានចំណាត់វិធានការបន្សាំជាប្រពៃណីឡើយ។ អ្នកភូមិចង់សង់ទំនប់មួយដើម្បីការពារផ្ទះរបស់ពួកគេ ប៉ុន្តែ ពុំមានថវិកា។
- នៅក្នុងភូមិមួយ អ្នកភូមិបានរាយការណ៍ថាភ្នាក់ងារស្ម័គ្រចិត្តបានលក់ថ្នាំព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ ដែលគួរត្រូវបានចែកដោយឥតគិតថ្លៃ។ ភ្នាក់ងារស្ម័គ្រចិត្តរូបនោះបានទទួលប្រាក់កំរៃ 2 ដុល្លាអាមេរិក សំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាលមួយលើក និង បានទទួលទោចក្រយានយន្តមួយគ្រឿងសំរាប់អនុវត្តការងារនេះ។
- អ្នកភូមិជឿថាការបរបាញ់ និងកាប់ឈើក្នុងព្រៃគឺជាមូលហេតុចំបងនៃការកើតជំងឺគ្រុនចាញ់។

4.5.3. *ស្រុកស្រែអំបិល*

- ស្រុកនេះលិចទឹកជំនន់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដូចនៅក្នុងស្រុកកំពតដែរ។
- តំបន់នៅតាមបណ្តោយស្ទឹង និងទន្លេមានប្រជាជនរស់នៅកុះករជាងកន្លែងផ្សេង ទោះបីងាយរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ក៏ដោយ។ ប្រជាពលរដ្ឋចូលចិត្តរស់នៅកន្លែងជិតប្រភពទឹក និងកន្លែងនេសាទ។
- ទឹកជមនន់បានបំផ្លាញតែគេហដ្ឋានណាដែលមិនបានសង់ខ្ពស់ផុតពីដីតែប៉ុណ្ណោះ។
- អាជ្ញាធរស្រុករាយការណ៍ថា ពួកគេបានទទួលជំនួយជាច្រើនពីអង្គការកាកបាទក្រហមកម្ពុជា។ ជំនួយទាំងនេះបានរក្សាទុកនៅក្នុងឃ្លាំង ព្រោះថាប្រជាពលរដ្ឋពុំត្រូវការជំនួយឡើយ។ នេះគឺជាការយល់ច្រលំក្នុងចំណោមអាជ្ញាធរនៅថ្នាក់កណ្តាល ដែលយល់ថាស្រុកនេះទទួលរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរដោយសារទឹកជំនន់ ដែលតាមការពិត ការកើតឡើងនៃទឹកជំនន់គឺជារឿងធម្មតាសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋតំបន់នេះ។
- អ្នកភូមិមានប្រពៃណីសង្កេតពពកដែលប្រមូលផ្តុំនៅពីលើកំពូលភ្នំ ដែលជាសញ្ញាថាជំនន់នឹងកើតឡើង។ នៅពេលនោះ ពួកគេបញ្ជូនសត្វពាហនៈទៅតាមទីទួលខ្ពស់។
- អ្នកភូមិជឿថាការបាត់បង់ព្រៃឈើរួមចំណែកធ្វើឱ្យជំនន់កាន់តែអាក្រក់នៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។

4.6. ខេត្តកំពង់ចាម

ជាទូទៅ បណ្តាស្រុកដែលបានធ្វើអង្កេតរងគ្រោះដោយសារភាពរាំងស្ងួតជាងដោយសារទឹកជំនន់។ ភាពច្រើនពួកគេធ្វើស្រែប្រាំង។

4.6.1. *ស្រុកបាធាយ*

- ស្រុកនេះលិចទឹកជារៀងរាល់ឆ្នាំ នៅពេលដែលបឹងទន្លេសាបជន់ដែលមានទឹកហូរច្រាសត្រលប់មកទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គវិញ ។
- ទំលាប់នៃការបន្សាំចំពោះទឹកជំនន់ មានជាអាទិ៍ ការសង់ទំនប់ធ្វើឡើងដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងការបញ្ជូនសត្វពាហនៈទៅរក្សាទុកនៅតាមផ្លូវជាតិ និងទីទួលខ្ពស់។ មានសេចក្តីរាយការណ៍ពីបញ្ហាអសន្តិសុខ ដោយសារពួកចោរច្រើនតែលួចសត្វចិញ្ចឹម។
- ដោយសារមានភ្លៀងធ្លាក់ពុំគ្រប់គ្រាន់ កសិករបានចាប់ផ្តើមដាំដំណាំនៅចុងរដូវប្រាំង ហេតុនេះដំណាំទាំងនោះងាយខូចខាតដោយសារទឹកជំនន់ ដោយសារដំណាំទាំងនោះនៅខ្ចីពុំទាន់អាចធន់នឹងការលិចលង់។ បាតុភូតនេះទើបកើតឡើងនៅថ្មីៗនេះ និងបានចាប់កើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេល 4-5 ឆ្នាំមុននេះតែប៉ុណ្ណោះ។
- នៅឆ្នាំ 2003 កសិករប្តូរពីការធ្វើស្រែប្រាំង ទៅដាំដំណាំដែលធន់នឹងទឹកជំនន់ ដើម្បីបន្សាំចំពោះអាកាសធាតុដែលប្រែប្រួល។ ប៉ុន្តែ ដោយសារនៅឆ្នាំនោះមានទឹកជំនន់តូច ដំណាំរបស់ពួកគាត់ត្រូវខូចខាតអស់។

4.6.2. *ស្រុកកងមាស*

- ទឹកជំនន់កើតឡើងជាទូទៅនៅក្នុងស្រុកនេះ។ អ្នកភូមិតែងតែចាត់ការរៀបចំនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមនៃរដូវវស្សា ដោយត្រៀមស្បៀង និងចំណីសត្វ។
- មានប្រជាពលរដ្ឋតែមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលលក់សត្វពាហនៈមុនពេលជំនន់មកដល់ ទោះបីពួកគេជួបប្រទះបញ្ហាចំណីសត្វក៏ដោយ នៅពេលដែលវាលសំរាប់សត្វរកចំណីត្រូវលិចលង់ទៅហើយនោះ។
- មានការខ្វះខាតទឹកសំរាប់ការប្រើប្រាស់តាមផ្ទះ ឬសំរាប់ដំណាំស្រូវប្រាំង។ ដោយសារជង្ហើមទឹកនៅជ្រៅពេកពួកគាត់មិនអាចប្រើប្រាស់អណ្តូងទឹកបានឡើយនៅរដូវប្រាំង។

4.6.3. *ស្រុកស្រីសន្ធរ*

- ស្រុកនេះជួបប្រទះបញ្ហាដូចនៅក្នុងស្រុកកងមាសដែរ។
- ស្រុកនេះស្ថិតនៅឆ្ងាយពេកពីទន្លេ ដែលជាការលំបាកក្នុងការធ្វើដំណាំរដូវប្រាំង ប៉ុន្តែត្រូវលិចលង់នៅរដូវវស្សា។
- អ្នកភូមិគរចំបើងទុកសំរាប់ជាអាហារសត្វនៅមុនពេលទឹកជំនន់មកដល់។
- គ្មានការប្រកាសអាសន្នអំពីទឹកជំនន់ជាមុនឡើយ មានតែការនិយាយតមាត់គ្នាតែប៉ុណ្ណោះពីអ្នកភូមិនៅខ្សែទឹកខាងលើ។

4.7. ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

4.7.1. *ស្រុកបរិបូណ៌*

- ស្រុកនេះលិចទឹកជារៀងរាល់ឆ្នាំ បណ្តាលពីទឹកជំនន់នៃស្ទឹងបរិបូណ៌ និងពីទន្លេសាប។
- អ្នកភូមិរក្សាទុកចំបើងមុនពេលមានទឹកជំនន់មកដល់ និងជំលៀសសត្វទៅតាមផ្លូវថ្នល់ ទំនប់ និងទីទួលនានា នៅពេលមានទឹកជំនន់។
- នៅរដូវប្រាំង កសិករបូមទឹកពីទន្លេសំរាប់ស្រោចស្រពដីស្រែរបស់ពួកគេ។ ប៉ុន្តែ ប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានបានសំដែងការព្រួយបារម្ភអំពីកំនើនថ្លៃប្រេង ដែលមានតែស្រែស្ថិតនៅជិតទន្លេតែប៉ុណ្ណោះដែលអាចទទួលផលចំណេញ។

4.7.2. *ស្រុកកំពង់ត្រឡាច*

- ទឹកជំនន់កើតឡើងប្រចាំឆ្នាំនៅក្នុងស្រុកនេះ ។ កំពស់ទឹកកើនឡើងយឺតៗបណ្តាលពីជំនន់នៅក្នុងទន្លេសាប ដែលអាចផ្តល់ពេលវេលាសមស្របសំរាប់ប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានដើម្បីជំលៀសសត្វ ឬចាកចេញពីគេហដ្ឋាន។
- មានការធ្វើស្រែប្រដេញទឹកដោយប្រើប្រាស់ទឹកសល់ពីជំនន់ ដែលនៅដក់តាមស្រះ។ ក្រៅពីនេះមានការបូមទឹកសំរាប់ស្រោចស្រពស្រែដែលស្ថិតនៅជិតដងទន្លេសាបផងដែរ។

4.8. **ក្រុងព្រះសីហនុ**

4.8.1. *សង្កាត់ព្រៃនុប*

- សង្កាត់ព្រៃនុបបានទទួលរងគ្រោះដោយសារខ្យល់ព្យុះ ដែលបំផ្លាញផ្ទះសំបែង និងផលដំណាំ។ ខ្យល់មានកំលាំងខ្លាំងដែលអាចបំប៉ើងដំបូលផ្ទះបាន។ អ្នកភូមិច្រើនតែដួលដើមស្រូវដើម្បីកាត់បន្ថយការខូចខាតដោយខ្យល់ព្យុះ និងស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះដោយក្រាបនៅនឹងកំរាលក្តារ នៅពេលមានព្យុះ។
- តំបន់ដែលរងគ្រោះដោយសារទឹកសមុទ្រជោរត្រូវបានបោះបង់ចោលរយៈពេលពីរឆ្នាំ។ ពីដំបូងអ្នកភូមិបានព្យាយាមជួសជុលទំនប់ទឹកប្រៃដែលមានស្រាប់ ប៉ុន្តែមេភូមិនៅតែបន្តកាប់រង្វះបង្ហូរទឹកដើម្បីចាប់ត្រីជាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ។ មេភូមិដដែលនេះបានលើកទឹកចិត្តប្រជាពលរដ្ឋឱ្យកសាងទំនប់ឡើងវិញ តែពុំបានផលសំរេចឡើយ។
- អ្នកភូមិជឿថាការជួសជុលទំនប់នេះគឺជាវិធីប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ដើម្បីរាំងស្កាត់ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ ប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋពុំមានការជឿជាក់ចំពោះមេភូមិ និងអ្នកដទៃទៀយ ដែលជាអ្នកកាប់ទំនប់បង្កើតរង្វះទឹកដើម្បីនេសាទ។

4.8.2. *សង្កាត់ជើងគោ*

- អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលពីប្រទេសបារាំងឈ្មោះ "គ្រេត" (GRET) (ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ និងផ្លាស់ប្តូរបច្ចេកវិទ្យា), បានកសាងប៉ូលឌែរមួយចំនួននៅក្នុងសង្កាត់នេះ។
- អង្គការ GRET បានជួសជុលទំនប់មួយស្ថិតនៅចំងាយប្រមាណ10 km គ.ម ពីផ្លូវជាតិលេខ 4 ដើម្បីទប់ស្កាត់ការជ្រាបចូលនៃទឹកសមុទ្រ។ ទំនប់មានទំហំធំដែលអាចឱ្យរថយន្តពីរគ្រឿងបើកទន្ទឹមគ្នាបាន ដែលនេះមានន័យថា

អ្នកនេសាទមិនអាចកាប់រង្វះទឹកបានដោយងាយស្រួលនោះទេ ។ លើសពីនេះ ការយល់ឃើញថាទំនប់នោះគឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់បារាំង បានក្លាយជាកត្តារាំងស្កាត់ការបំផ្លិចបំផ្លាញ។

- អ្នកភូមិរាយការណ៍ថាមានកំនើនផលិតផលកសិកម្ម ទន្ទឹមនឹងការថយចុះនៃភាពប្រៃនៅលើដីកសិកម្ម។
- ទំនប់នោះមានទ្វារទឹកដែលអាចដោះទឹកបាននៅពេលមានជំនន់ ។
- សង្កាត់នេះរងគ្រោះដោយសារការខ្វះទឹក។ ដោយសារស្ថិតនៅជិតសមុទ្រ គេមិនអាចសង់អណ្តូងបានឡើយ។ អ្នកភូមិចាំបាច់ត្រូវដើរទៅទិញទឹកពីស្រះដែលនៅចំងាយប្រមាណ 1គ.ម ដោយតំលៃ 1.000 រៀលក្នុងមួយធុង។ អ្នកភូមិនិងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានស្នើឱ្យមានប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត ដែលអាចនាំទឹកពីភ្នំដែលនៅក្បែរនោះ ។

4.9. ខេត្តកំពង់ស្ពឺ

4.9.1. *ស្រុកច្បារមន*

- ស្រុកនេះបានរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ 1991មក ដោយសារទឹកជំនន់ពីស្ទឹងព្រែកត្នោត។ ជាទូទៅ ការជន់លិចមានរយៈពេលខ្លី ។ កាលពីមុនឆ្នាំ 1991 អ្នកភូមិមិនដែលប្រទះទឹកជំនន់បែបនេះទេ។ ជំនន់បែបនេះប្រហែលជាកើតឡើងដោយសារផលវិបាកនៃការបំផ្លាញព្រៃឈើនៅក្នុងទីជំរាល។
- អ្នកភូមិភៀសខ្លួនជារៀងរាល់ឆ្នាំទៅទីទួលនៅពេលមានទឹកជំនន់។
- ក្រុមអារុំចហត្ថបានជួយនៅក្នុងការជំលៀស ជាពិសេសនៅពេលមានជំនន់បន្ទាន់។
- ការប្រមូលផលស្រូវប្រព្រឹត្តទៅពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយសារមានប្រឡាយនាំទឹកពីស្ទឹងសំរាប់ស្រោចស្រពស្រែ។

4.9.2. *ស្រុកសំរោងទង*

- ទឹកជំនន់មានឥទ្ធិពលតិចតួចប៉ុណ្ណោះចំពោះស្រុកនេះ។
- កសិករស្រោចស្រពស្រែរបស់ខ្លួនដោយប្រើប្រាស់ទឹកប្រឡាយពីស្ទឹង។ ប៉ុន្តែ វាលស្រែដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីប្រឡាយមេត្រូវការឱ្យមានការសាងសង់បណ្តាញចែកចាយទឹកតូចៗ ដើម្បីពង្រីកផ្ទៃដីស្រោចស្រព។

4.10. ខេត្តកំពង់ធំ

4.10.1. *ស្រុកកំពង់ស្វាយ*

- ទឹកពីដៃទន្លេសាបបានជន់លិចស្រុកនេះជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។
- អ្នកភូមិរាយការណ៍ថានៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ មានទឹកជំនន់កើតឡើងកាន់តែញឹកញាប់។
- វិធានការបន្សាំដែលអ្នកភូមិអនុវត្តន៍មានជាអាទិ៍ ប្រើប្រាស់ពូជស្រូវដែលធន់នឹងការជន់លិច (ដែលមានដើមប្រវែង 5 ម៉ែត្រ) ត្រៀមទូកមុនពេលជំនន់មកដល់ ត្រៀមស្បៀងអាហារ និងអុស ។
- ការនេសាទគឺជាសកម្មភាពចំបងដែលនាំមកនូវចំណូលនៅពេលមានជំនន់។
- អ្នកភូមិខ្លះអាចទៅជ្រកកោននៅក្នុងវិហារកាតូលិក ដែលតាំងនៅទីទួលខ្ពស់។

- វត្តអារាមនៅមូលដ្ឋានតែងតែប្រមូលបច្ច័យ (ជាប្រាក់) សំរាប់ចែកចាយដល់អ្នកភូមិនៅពេលមានជំនន់។
- នៅរដូវប្រាំង និងតាមតំបន់ឆ្ងាយពីទន្លេ ស្រះគឺជាប្រភពទឹកតែមួយគត់។ ដោយសារការជន់លិចនៅរដូវវស្សា ពុំមានការសាងសង់អណ្តូងនៅក្នុងស្រុកនេះទេ។
- ស្រះដែលមានស្រាប់ត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់តំកល់ទឹកបានពីជំនន់។ ប៉ុន្តែ អ្នកភូមិរាយការណ៍ថា គុណភាពទឹកមិនល្អ ដោយបង្កឱ្យមានបញ្ហាសុខភាពបណ្តាលពីទឹកល្អក់ពេក។ យោងតាមអ្នកភូមិ ព្រៃឈើមាននាទីជាតំរងច្រោះទឹកទំនន់ ហើយការបំផ្លាញព្រៃឈើគឺជាមូលហេតុចំបងនៃ ធ្វើឱ្យខូចគុណភាពទឹក ។

4.10.2. *ស្រុកប្រាសាទសំបូរ*

- ការតំកល់ទឹកទុកគឺជាបញ្ហាស្រួចស្រាល់នៅក្នុងស្រុកនេះ។
- ការតំកល់ទឹកក្នុងអាងធារាសាស្ត្រគឺជាប្រពៃណីនៅក្នុងស្រុកនេះ។ ប៉ុន្តែកង្វះថវិកាក្លាយជាឧបសគ្គក្នុងការថែទាំអាងទឹកចាស់ៗ និងក្នុងការសាងសង់អាងទឹកថ្មីជាបន្ថែម។ ការចេញចូលក្នុងស្រុកនេះមានលក្ខណៈលំបាក ដោយស្រុកនេះស្ថិតនៅដាច់ឆ្ងាយពីផ្លូវធំៗ និងពីសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍។
- ប្រភពចំបងនៃទឹកប្រើប្រាស់គឺស្ទឹងដែលមានទឹកតាមរដូវ និងដោយកាល។
- អណ្តូងពុំអាចផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។ អ្នកភូមិជឿថាដង្ហើមទឹកអាចកាន់តែខ្សោយទៅៗនៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។

4.10.3. *ស្រុកសន្ទុក*

- ការចិញ្ចឹមសត្វគឺជាសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់ជាប្រពៃណីនៅក្នុងស្រុកនេះ ដែលរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ ហេតុនេះ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងអ្នកភូមិបានពិចារណាអំពីវិធានការថែទាំសត្វតាមបែបបូរាណ ដើម្បីបន្សាំចំពោះទឹកជំនន់។ អ្នកភូមិនៅក្នុងតំបន់លិចទឹកបានចាត់ចែងឱ្យអ្នកភូមិដែលមិនលិចទឹកជំនន់ថែទាំសត្វចិញ្ចឹមរបស់ពួកគេ ដូចជា សត្វគោ ។ អ្នកភូមិទាំងពីរបានរៀបចំជាកិច្ចព្រមព្រៀងដែលមានការទទួលស្គាល់ពីអាជ្ញាធរឃុំ។ អ្នកថែទាំ ឬ "អ្នកខ្ចី" ព្រមព្រៀងថែទាំសត្វទាំងនោះ ដែលពួកគេអាចប្រើប្រាស់នៅក្នុងការងារកសិកម្ម ដូចជាក្នុងការភ្ជួររាស់។ អ្នកខ្ចីមានតំកល់ប្រាក់ធានាសំរាប់ករណីដែលសត្វអាចស្លាប់ដាយថាហេតុ ឯការទូទាត់សងទាំងស្រុងអាចធ្វើឡើងនៅក្នុងករណីមានការបាត់បង់ ឬសត្វត្រូវចោរលួច។

4.10.4. *ស្រុកស្ទឹងសែន*

- ស្រុកនេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីគំរូនៃវិធានការបន្សាំដោយជោគជ័យ និងដែលជាការផ្តួចផ្តើមចំរុះ អនុវត្តដោយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងអ្នកភូមិ។
- ផលវិបាកនៃជំនន់ឆ្នាំ 2000 បានជំរុញឱ្យអាជ្ញាធរឃុំបង្កើតជាធនាគារស្រូវដែលមានសមត្ថភាពតំកល់ស្រូវទុកបាន 2 ទៅ 3 តោន។ អ្នកភូមិត្រូវរួមវិភាគទានជាស្រូវ ហើយស្រូវនោះនឹងត្រូវចែកទៅអ្នកភូមិវិញតាមការចាំបាច់ ដើម្បី

ដោះស្រាយពេលមានទឹកជំនន់ ឬពេលផលស្រូវខូចខាត។ ធនាគារស្រូវនេះក៏បានទទួលអំណោយពីរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលផងដែរ ។

- អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានហាមឃាត់ការនេសាទនៅក្នុងបឹងសហគមន៍ទំហំ 10 ហិកតា។ ការធ្វើបែបនេះអាចធានាស្ថេរភាពសន្តិធិផលត្រីនៅក្នុងវាលស្រែដែលនៅជុំវិញនោះ ព្រោះថាត្រីធ្វើចរាចរចេញ-ចូលក្នុងបឹងនៅពេលមានជំនន់។
- អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានបង្កើតព្រៃឈើសហគមន៍លើវិសាលភាពផ្ទៃដីទំហំ5ហិកតា ដោយបានទទួលការឯកភាពពីអាជ្ញាធរនៅថ្នាក់ជាតិ ក្រោយពីការអនុវត្តគំរោងនេះបានប្រាំឆ្នាំរួចមក។ ព្រៃឈើនេះរួមចំណែកនៅក្នុងការទ្រទ្រង់សន្តិសុខស្បៀង និងទប់ស្កាត់សំណឹកដីនៅក្នុងតំបន់ជុំវិញ។

4.11. ខេត្តក្រចេះ

4.11.1. *ស្រុកក្រចេះ*

- អ្នកភូមិមានទំលាប់ធ្វើស្រែនៅតាមដងទន្លេ ក្នុងតំបន់ងាយរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងដាំបន្លែ ព្រមទាំងឈើហូបផ្លែនៅលើទីទួល ដែលជាតំបន់ងាយរងគ្រោះដោយសារភាពរាំងស្ងួត។
- ទឹកជំនន់កើតឡើងដោយធម្មជាតិ។ អ្នកភូមិកត់សំគាល់ថា ការថែទាំសត្វចិញ្ចឹមគឺជាវិធានការបន្សាំដែលលំបាកបំផុត។ មានចំណីសត្វតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះដែលត្រៀមទុកបានសំរាប់រដូវទឹកជំនន់ទាំងមូល។
- ប្រជាពលរដ្ឋបានរាយការណ៍ថា ពួកគេតែងតែទទួលការព្រមានជាមុន 4 ទៅ 5 ថ្ងៃ ពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន មុនពេលជំនន់កើតឡើង ដែលតាមយោបល់របស់ពួកគាត់ មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេសំរាប់ត្រៀមចំពោះគ្រោះមហន្តរាយ។
- កំពស់ទឹកដែលបានកត់ត្រាដោយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គមានបិទផ្សាយនៅទីសាធារណៈ រួមទាំងនៅការិយាល័យឃុំ និងតាមវត្តអារាម។ ប៉ុន្តែ អ្នកភូមិមានការលំបាក់យល់អំពីទិន្នន័យដែលផ្តល់នោះ និងត្អូញត្អែរថាប្រភពនោះបង្ហាញតែពីកំពស់ទឹក ដោយពុំមានការព្យាករណ៍អំពីទឹកជំនន់ឡើយ។

4.11.2. *ស្រុកព្រែកប្រសប់*

- ស្រុកនេះលិចលង់ទាំងស្រុងដោយសារទឹកជំនន់ទន្លេមេគង្គប្រចាំឆ្នាំ និងត្រូវខ្វះទឹកប្រើប្រាស់នៅរដូវប្រាំង នៅពេលដែលស្ទឹងនានារីងស្ងួត។
- គ្មានការធ្វើស្រែទេនៅទីនេះ។ អ្នកភូមិមានត្រឹមតែដាំឈើហូបផ្លែ និងបន្លែ។
- គ្រួសារនានាតំកល់ទឹកនៅក្នុងលូសំរាប់ទុកប្រើប្រាស់នៅរដូវប្រាំង ។
- អ្នកភូមិរាយការណ៍អំពីកំនើនកំទេចកំនកនៅបាតទន្លេ នៅក្នុងអំឡុងប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ហើយទឹកក្នុងទន្លេក៏កាន់តែតិចទៅៗ។

4.12. ខេត្តព្រៃវែង

4.12.1. *ស្រុកកំពង់ត្របែក*

- ស្រុកនេះមានប្រឡាយដែលនាំទឹកពីទន្លេសំរាប់ស្រោចស្រព។ ជាបណ្តើរៗ អ្នកភូមិផ្លាស់ប្តូរពីការធ្វើស្រែវស្សាមកស្រែប្រាំង ដោយបូមទឹកពីទន្លេសំរាប់ស្រោចស្រព។
- អ្នកភូមិនិងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានត្អូញត្អែរថាកំណាត់ផ្លូវ C2 នៃផ្លូវជាតិលេខ 1 ដែលផ្តល់មូលនិធិជួសជុលដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) បានក្លាយជាទំនប់ទឹក ដោយសារពុំមានបំពាក់ដោយលូ ឬទ្វារទឹកឡើយ។ ជាលទ្ធផលការស្តារ ផ្លូវនេះឡើងវិញបាននាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូររបបទឹកជំនន់ និងការស្រោចស្រព ធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវវស្សាកាន់តែងាយរងការ ខូចខាត។

4.12.2. *ស្រុកស៊ិធរកណ្តាល ស្រុកព្រៃវែង ស្រុកពារាំង និងស្រុកព្រះស្តេច*

- ស្រុកទាំងបួននេះមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដោយទទួលរងគ្រោះពីទឹកជំនន់ទន្លេមេគង្គនៅរដូវវស្សា។
- អ្នកភូមិបានកត់សំគាល់ពីការប្រែប្រួលវិសាលភាព និងការកើតឡើងញឹកញាប់ជាងមុននៃទឹកជំនន់នៅក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ។ ក្នុងករណីខ្លះ កសិករបានជ្រើសយកពូជស្រូវដែលមានដើមវែង និងអាចធន់នឹងការលិចលង់រយៈពេលវែងជាងមុន។ ដោយសារពុំមានការព្យាករណ៍អំពីទឹកជំនន់ ការកំនត់ពេលវេលានៃការដាំដុះជាការលំបាក។ រួមផ្សំនឹងការខ្វះទឹកនៅឆ្នាំដែលមានជំនន់តូចខុសប្រក្រតី ផលស្រូវត្រូវខូចខាត។
- កសិករបានព្យាយាមពង្រីកដីស្រោចស្រពសំរាប់ធ្វើស្រែប្រាំង ដោយជីកអណ្តូងជំរៅ 30-40 ម៉ែត្រ ដើម្បីស្វែងរកប្រភពទឹកក្រោមដី។ អណ្តូងទាំងនោះផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់តែផ្ទៃដីស្រែប្រាំងត្រឹមទំហំ 4 ហិកតាតែប៉ុណ្ណោះ។ ប៉ុន្តែ អ្នកភូមិបានកត់សំគាល់ថា ដង្ហើមទឹកក្រោមដីកាន់ជ្រៅទៅៗ បណ្តាលពីការស្រោចស្រពបែបនេះ។ ក្នុងករណីខ្លះទៀតពួកគេមិនអាចប្រើប្រាស់អណ្តូងសំរាប់ស្រោចស្រពលើសពីមួយឆ្នាំបានឡើយដោយសារមានបញ្ហាកើនឡើងនៃជាតិប្រៃ។
- អាងទឹក និងស្រះដែលមានស្រាប់មានសមត្ថភាពតំកល់ទឹកតិចពេក ដោយសារខ្វះការថែទាំស្រះទាំងនោះក៏កាន់តែរាក់ទៅៗ ជារៀងរាល់ឆ្នាំដោយសារកំនើននៃកំទេចកំនក។ អ្នកភូមិក៏បន្ទោសការបំផ្លាញព្រៃឈើថាជាមូលហេតុនៃកំនើនកំទេចកំនកនៅក្នុងអាងទឹករបស់ពួកគាត់ផងដែរ។

4.13. ខេត្តពោធិសាត់

4.13.1. *ស្រុកបាកាន*

- ទឹកបឹងទន្លេសាបជន់លិចស្រុកនេះជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ ប្រសិនបើជំនន់កើនឡើងយឺតៗ និងសន្សឹមៗ ដំណាំស្រូវវស្សានឹងអាចផ្តល់ផល។ ប៉ុន្តែ អ្នកភូមិបានកត់សំគាល់ថា នៅក្នុងឆ្នាំកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ទឹកជំនន់បានកើតឡើងដោយមិនអាចគិតទុកជាមុនបាន ធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវវស្សាត្រូវផ្សងនឹងភាពប្រថុយកំរិតខ្ពស់។
- កាលសម័យមុនសង្គ្រាម តំបន់នោះក៏ត្រូវបានប្រើប្រាស់សំរាប់ដំណាំស្រូវប្រាំងផងដែរ ដោយប្រើប្រាស់បណ្តាញស្រោចស្រពពីស្ទឹងពោធិសាត់។ ការធ្វើបែបនេះមិនអាចបន្តទៅបានឡើយនៅពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយសារប្រឡាយនោះមានកំទេចកំណកច្រើនពេក និងមិនអាចប្រើប្រាស់បាន។ អ្នកភូមិបានស្នើឱ្យមានការស្តារបណ្តាញស្រោចស្រពនេះឡើងវិញជាវិធានការបន្សាំចំពោះភាពរាំងស្ងួត។

4.13.2. *ស្រុកកណ្ដៀង*

- ស្រុកនេះលិចទឹកដោយសារជំនន់ពីស្ទឹងពោធិសាត់ និងពីបឹងទន្លេសាប ។
- ការបន្សាំដែលលំបាកអនុវត្តន៍ជាងគេចំពោះទឹកជំនន់គឺ ការជំលៀសសត្វពាហណៈទៅកាន់តំបន់ភ្នំ។ ការណ៍នេះទាមទារឱ្យមានការធ្វើដំណើរជាច្រើនថ្ងៃ។ គ្រួសារនានាអាចស្ថិតនៅជាច្រើនខែនៅតំបន់ភ្នំ រហូតដល់ទឹកស្រកផុតអស់។ សមាជិក គ្រួសារខ្លះស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះឯភូមិ ដើម្បីធ្វើនេសាទ។
- មានការធ្វើតែស្រែវស្សាប៉ុណ្ណោះ។ ទោះបីស្ទឹងស្ថិតនៅជិតភូមិក្ដី កសិករពុំមានប្រាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបូមទឹកស្រោចស្រពដីស្រែរបស់ពួកគេឡើយ។

4.14. **ខេត្តរតនគិរី**

4.14.1. *ស្រុកវើនសៃ*

- ទឹកជំនន់កើតឡើងពេញមួយឆ្នាំ រួមទាំងនៅក្នុងរដូវប្រាំង។ កំពស់ទឹកកើនឡើង និងស្រកចុះយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដែលអាចធ្វើផ្ទះជាច្រើនលិចលង់នៅក្នុងរយៈពេលត្រឹមមួយយប់តែប៉ុណ្ណោះ។
- អ្នកភូមិជឿថាការសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅយ៉ាលី ស្ថិតនៅខ្សែទឹកខាងលើក្នុងប្រទេសវៀតណាម គឺជាមូលហេតុនៃជំនន់នេះ។ ការចាប់ផ្ដើមដំណើរការទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះស្របពេលជាមួយការចាប់ផ្ដើមកើតមានជំនន់ខុសប្រក្រតី (ទឹកជំនន់នៅរដូវប្រាំង កំពស់ទឹកជំនន់កើនឡើងឆាប់រហ័សត្រឹមរយៈពេលមួយយប់) និងការថយចុះយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃផលនេសាទ។
- នៅក្នុងរដូវវស្សា ការប្រែប្រួលកំពស់ទឹកកើតមានជាញឹកញាប់។
- ជំងឺគ្រុនចាញ់គឺជាបញ្ហាចំបងដ៏សំខាន់មួយចំពោះសុខភាពប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងស្រុកនេះ។ ប៉ុន្តែ យោងតាមអ្នកភូមិ ចំនួនករណីនេះបានថយចុះ ចាប់តាំងពីការដាក់ឱ្យអនុវត្តន៍កម្មវិធីចែកមុង។
- អ្នកភូមិច្រើនទទួលការព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ពីសំណាក់វេជ្ជបណ្ឌិតឯកជន។ ការចាក់ថ្នាំព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់ម្ដងត្រូវចំនាយអស់ 100.000 រៀល។ វេជ្ជបណ្ឌិតរដ្ឋត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋយល់ថាពុំមានប្រសិទ្ធិភាពទេ ព្រោះថាពួកគេមិនសូវព្យាបាលដោយការចាក់ថ្នាំ ដោយគ្រាន់តែឱ្យថ្នាំលេប។

4.14.2. *ស្រុកលំផាត់*

- ទន្លេស្រែពក ដែលហូរកាត់ស្រុកនេះ គឺជាដៃទន្លេសេសាន។ ហេតុនេះ ទឹកជំនន់មានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលនឹងស្ថានភាពនៅស្រុកវើនសៃដែរ។
- តំបន់ខ្លះក្នុងស្រុកនេះដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីទន្លេមានការខ្វះទឹក ដោយសារពុំមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់តំកល់ទឹកទុកប្រើប្រាស់។

4.15. **ខេត្តសៀមរាប**

4.15.1. *ស្រុកជីក្រែង*

- ស្រុកនេះរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួត ។
- នៅក្នុងស្រុកនេះ មានធ្វើទាំងស្រែប្រាំង និងស្រែវស្សា ដែលធ្វើឱ្យជីវភាពប្រជាជនគ្រាន់បើជាបង្គួរ ។ ដោយសារស្ថិតនៅជិតបឹងទន្លេសាប តំបន់នេះមានអំណោយផលសំរាប់ការស្រោចស្រពនៅរដូវប្រាំង ។
- អ្នកនេសាទរាយការណ៍ពីការថយចុះនៃផលនេសាទ ប្រហែលជាបណ្តាលពីការនេសាទច្រើនហួសហេតុ និងការបំផ្លាញព្រៃលិចទឹក ។

4.15.2. *ស្រុកក្រឡាញ់*

- ស្រុកនេះស្ថិតនៅឆ្ងាយពីបឹងទន្លេសាប និងទទួលរងគ្រោះដោយសារភាពរាំងស្ងួត ។
- ភាពនៅដាច់ស្រយាលធ្វើឱ្យតំបន់នេះពុំទទួលបាននូវការអភិវឌ្ឍន៍ឡើយ ។
- ការធ្វើស្រែពឹងផ្អែកលើទឹកភ្លៀង និងពុំមានប្រព័ន្ធស្រោចស្រពឡើយ ។
- អ្នកភូមិរងគ្រោះដោយសារការខ្វះខាតទឹក ដោយពុំមានអណ្តូងទឹកច្រើនគ្រប់គ្រាន់ ។
- ការបរបាញ់ និងកាប់ឈើ ជាមុខរបរបំពេញបន្ថែមចំពោះមុខរបរដាំដំណាំ ។

4.15.3. *ស្រុកពួក*

- ក្នុងឃុំកែវពណ៌ កសិករមិនធ្វើស្រែវស្សាឡើយ ដោយសារទឹកជំនន់មានកំពស់ខ្ពស់ ។ នៅរដូវប្រាំង មានការធ្វើស្រែដោយទទួលទឹកស្រោចស្រពពីបារាយណ៍ខាងលិច ដែលជាអាងទឹកមានរយៈកំពស់ខ្ពស់សាងសង់ឡើងក្នុងរវាង ឆ្នាំ 1.050 ។ បារាយណ៍ខាងលិច មានទំហំ 7,9 x 2,2 គ.ម និងមានសមត្ថភាពតំកល់ទឹកបាន 80លាន ម៉ែត្រត្រីគុណ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារខ្វះការថែទាំ និងកំនើននៃកំទេចកំនក សមត្ថភាពអាងនេះបច្ចុប្បន្នត្រូវបានប៉ាន់ស្មានត្រឹមប្រមាណ 2 លានម៉ែត្រត្រីគុណតែប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី អាងទឹកដែលមានចំណាស់ដប់សតវត្សរ៍នេះនៅតែបន្តផ្តល់ទឹកសំរាប់ការធ្វើស្រែនៅឡើយ ។ យោងតាមកសិករ ទឹកពីអាងនេះមានគុណភាពខ្ពស់ (ជាភាសាខ្មែរ បារាយខាងលិចមានឈ្មោះមួយទៀតហៅថា "បារាយណ៍ទឹកថ្លា") ។ ប៉ុន្តែ នៅរដូវក្តៅខ្លាំងបំផុត ទឹកនៅទីនេះអាចពុំគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ការប្រើប្រាស់នៅតាមភូមិនានាដែលតាំងនៅឆ្ងាយពីបារាយណ៍ខាងលិចនេះបានឡើយ ។
- នៅសម័យរុងរឿងបំផុតនៃយុគអង្គរ សមត្ថភាពតំកល់ទឹកសរុបនៃបារាយណ៍ទាំងអស់ អាចមានដល់ 155 លានម៉ែត្រត្រីគុណ ដែលអាចផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ទីក្រុងធំមួយ និងសំរាប់ស្រោចស្រពដីស្រែទាំងឡាយនៅជុំវិញ ។ មានតែបារាយណ៍ពីរតែប៉ុណ្ណោះដែលនៅដំនើរការបាននៅឡើយ ។

4.15.4. *ស្រុកស្វាយលើ*

- ភ្នំគូលែន ដែលជាទីជំរាលភាគខាងលើនៃខេត្តសៀមរាប ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកនេះ ។ ជំងឺគ្រុនចាញ់ធ្លាប់រាតត្បាតនៅក្នុងតំបន់ភ្នំក្នុងភូមិភាគនេះ ។
- មានចំនួនគ្រួសារប្រមាណ 70% ធ្លាប់ទទួលរងគ្រោះបាត់បង់កូនដោយសារជំងឺគ្រុនចាញ់ ។

- ទោះបីមានកម្មវិធីប្រឆាំងជំងឺគ្រុនចាញ់បានអនុវត្តដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលហើយក្តី អ្នកភូមិភាគច្រើននៅតែប្រើប្រាស់ឱសថបូរាណនៅឡើយ។ ដោយឡែក ប្រជាពលរដ្ឋអាចបួងសួងអារក្សឱ្យការពារ ឬព្យាបាលពួកគេ។
- មជ្ឈមណ្ឌលសុខភាពដែលនៅជិតបំផុតស្ថិតនៅឯទីរួមខេត្តសៀមរាប ដែលមានចំងាយប្រមាណ 60 គ.ម។ អ្នកភូមិអាចដឹងថាមានការព្យាបាលក្មេងដោយឥតគិតថ្លៃនៅឯមន្ទីរពេទ្យដ៏ល្បីល្បាញឈ្មោះ "គន្ធបុប្ផា" ដែលដំនើរការដោយវេជ្ជបណ្ឌិតជនជាតិស្វ៊ីស ឈ្មោះ Beat Krishner។ ប៉ុន្តែ ថ្លៃចំណាយធ្វើដំណើរទៅកាន់ទីរួមខេត្តនេះមានកំរិតខ្ពស់ហួសហេតុសំរាប់គ្រួសារទាំងនោះភាគច្រើន ។
- អាជ្ញាធរ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបានចែកមុងដោយឥតគិតថ្លៃ។ ប៉ុន្តែ ប្រជាពលរដ្ឋទទួលជំងឺគ្រុនចាញ់ក្នុងពេលធ្វើការតាមកសិដ្ឋាននៅក្នុងព្រៃ។ កសិកម្មតាមបែបពនេចរគឺជាទំលាប់ទូទៅមួយ ដែលធ្វើឱ្យកសិករប្រឈមនឹងភាពប្រថុយគ្រោះថ្នាក់នៃការកើតជំងឺនេះ។
- តំបន់នេះពុំខ្វះខាតទឹកឡើយ ដោយសារមានអណ្តូង និងប្រភពទឹកផុសពីភ្នំ ដែលផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់គ្រួសារនានាប្រើប្រាស់។

4.16. ខេត្តស្វាយរៀង

ដំណាំស្រូវចំបងនៅក្នុងខេត្តស្វាយរៀងគឺស្រូវវស្សា។ ទិន្នផលស្រូវទំនងជាមានកំរិតខ្ពស់ និងកើនឡើងជាលំដាប់នៅពេលមានទឹកសំរាប់ស្រោចស្រពបន្ថែមនៅរដូវប្រាំង។

ទីរួមខេត្តស្វាយរៀងរងការជន់លិចនៅក្នុងឆ្នាំ 2003 និង 2004 ដែលយោងតាមប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋាន គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលពុំធ្លាប់មានពីមុនមក។

ក្រៅពីរដូវធ្វើស្រែ អ្នកភូមិអាចធ្វើការជាកម្មករនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាមដែលនៅជិតខាង។

4.16.1. *ស្រុកកំពង់រោទិ៍*

- ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកជាបន្តបន្ទាប់ដល់ស្រុកនេះអាស្រ័យដោយលើចេតនារបស់អាជ្ញាធរប្រទេសវៀតណាម។ ស្ទឹងមួយដែលស្ថិតនៅជាប់ព្រំដែនខាងប្រទេសវៀតណាម ផ្តល់ទឹកសំរាប់ស្រោចស្រពតាមប្រឡាយចែកទឹកសង់ដោយអាជ្ញាធរនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ អាជ្ញាធរប្រទេសវៀតណាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារទឹក ដែលនេះមានន័យថា ទ្វារទឹកនេះនៅតែបើកចំហរល្ដឹកណាកសិករវៀតណាមនៅមានទឹកគ្រប់គ្រាន់តែប៉ុណ្ណោះ។ ប្រឡាយនេះប្រើប្រាស់សំរាប់ស្រោចស្រពស្រែប្រាំង។
- កសិករក្នុងស្រុកនេះបានបោះបង់ស្រូវវស្សាជាបណ្តើរៗនៅក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍កន្លងទៅ ដោយសារតំបន់នោះត្រូវជន់លិចរយៈពេលកាន់តែវែងឡើងៗ។ យោងតាមអ្នកភូមិ ការសង់ផ្លូវថ្នល់ដោយពុំមានលូដោះទឹក បានបំលែងស្រុកនេះទាំងមូលទៅជាអាងទឹកដ៏ធំមួយនៅក្នុងពេលមានជំនន់។
- ការបន្សាំចំពោះទឹកជំនន់មានជាអាទិ៍ សង់ផ្ទះនៅខ្ពស់ផុតពីដី និងការជំលៀសសត្វពាហណៈទៅទីទួលសុវត្ថិភាព។

4.16.2. *ស្រុកស្វាយជ្រំ*

- អ្នកភូមិរាយការណ៍ថា ប្រភពទឹកក្រោមដីប្រៃ និងផ្ទុំដោយសមាសធាតុលោហៈកំរិតខ្ពស់។ ហេតុនេះ អណ្ដូងដែលផ្ដល់ដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានបោះបង់ចោល។
- យោងតាមប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋាន ការកសាងអាងទឹកអាចជួយកាត់បន្ថយការខ្វះខាតទឹក។
- ផលិតភាពកសិកម្មមានកំរិតទាប ដោយសារប្រជាពលរដ្ឋគ្មានសមត្ថភាពត្រួតត្រាការផ្គត់ផ្គង់ទឹក ដោយសារមានទឹកតិចពេកនៅរដូវប្រាំង និងច្រើនពេកនៅរដូវវស្សា។

4.17. ខេត្តតាកែវ

4.17.1. *ស្រុកគិរីវង់*

- អ្នកភូមិបន្ទោសការកសាងទំនប់ទឹកក្នុងប្រទេសវៀតណាមថាបានបណ្ដាលឱ្យជាប់ទឹកដោះមិនរួច និងធ្វើឱ្យទឹកជំនន់ក្នុងស្រុកនេះកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ។ ទំនប់ទឹកនោះត្រូវបានកសាងដើម្បីការពារតំបន់ខ្សែទឹកខាងក្រោម ស្ថិតក្នុងប្រទេសវៀតណាម ពីគ្រោះមហន្តរាយទឹកជំនន់។
- នៅក្នុងរដូវប្រាំង កសិករពឹងផ្អែកលើប្រឡាយតូចៗដែលជីកដោយដៃសំរាប់ការស្រោចស្រព។ ប៉ុន្តែដោយសារខ្វះការថែទាំអាងទឹក ធ្វើឱ្យមានការខ្វះទឹក និងនាំឱ្យរងគ្រោះពីភាពរាំងស្ងួត។

4.17.2. *ស្រុកកោះអណ្ដែត*

- អ្នកភូមិរាយការណ៍ថា មានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះទឹកដោយសារសំណង់ពីរជាចំបង: (1) ទំនប់មួយដែលព័ទ្ធជុំវិញដីកសិកម្ម សំរាប់គោលបំណងតំកល់ទឹកទុកប្រើប្រាស់ និង (2) ផ្លូវថ្នល់មួយខ្សែដែលមាននាទីដូចជាទំនប់ទប់ទឹកជំនន់ តែមិនបំពាក់ដោយប្រព័ន្ធលូសំរាប់ដោះទឹក។
- ទំនប់នោះផ្ដល់អត្ថប្រយោជន៍ដោយវាអាចតំកល់ទឹកទុកប្រើប្រាស់នៅរដូវប្រាំង។ ប៉ុន្តែ នៅរដូវវស្សា វាបង្កការរាំងស្ទះមិនអាចដោះទឹកជំនន់ចេញបាន ជាហេតុធ្វើឱ្យរយៈពេល និងវិសាលភាពនៃការជន់លិចកើនឡើង។ អ្នកភូមិនៅខ្សែទឹកខាងលើត្អូញត្អែរថា ប្រជាពលរដ្ឋនៅខ្សែទឹកខាងក្រោមបានទទួលកិច្ចការពារពីទឹកជំនន់ និងបានទទួលប្រយោជន៍ពីការផ្គត់ផ្គង់ទឹកនៅរដូវប្រាំង។ អ្នកភូមិក៏រាយការណ៍ផងដែរថាមានការយកពន្ធលើការប្រើប្រាស់ទឹក ទោះបីគេនៅមិនច្បាស់ថានេះជាអំពើស្របច្បាប់ឬយ៉ាងណា។ ទំនប់នោះកសាងឡើងដោយក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ។
- ផ្លូវថ្នល់ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះការដោះទឹក។ អ្នកភូមិស្នើឡើងថា ទាំងទំនប់ និងផ្លូវថ្នល់ត្រូវមានបំពាក់ដោយប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទឹកដើម្បីអាចដោះទឹកចេញពីតំបន់នោះ។

4.17.3. *ស្រុកត្រាំកក់*

- អ្នកភូមិបានរាយការណ៍ថាមានព្យុះកំបុតត្បូងនៅក្នុងឆ្នាំ 2004។ តាមដែលគេដឹង នេះគឺជាលើកដំបូងហើយដែលគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុបែបនេះកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់នេះ។

- ស្រុកនេះទទួលរងគ្រោះជាចំបងដោយសារភាពរាំងស្ងួត។ ប្រភពទឹកចំបងគឺ ត្រពាំង ឬស្រះតូចៗ។ ប្រឡាយដែលមានស្រាប់ត្រូវបានបោះបង់ចោលលែងប្រើប្រាស់ជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ដោយសារមានកំនកដីស្ទើរតែពេញទៅហើយ។ ពុំមានផែនការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានទឹកនៅក្នុងតំបន់នេះឡើយ។

V. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

- ប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានមានការយល់ដឹងខ្ពស់អំពីគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ និងប្រភពនៃគ្រោះមហន្តរាយទាំងនោះ។ អ្នកភូមិបានដឹងច្បាស់អំពីការប្រែប្រួលរបបជលសាស្រ្ត ដែលបណ្តាលពីការសាងសង់ទំនប់ និងផ្លូវថ្នល់ និងបណ្តាលពីការបាត់បង់ព្រៃឈើ ដែលអាចធ្វើឱ្យទឹកជំនន់អាចកើតឡើងកាន់តែញឹកញាប់ និងកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ និងនាំឱ្យមានកំនើនកំនកដីនៅក្នុងប្រព័ន្ធតំកល់ទឹកប្រើប្រាស់។
- ទំលាប់ជាប្រពៃណីក្នុងការដោះស្រាយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងស្ថានភាពអាកាសធាតុអាក្រក់មិនអាចចាត់ទុកថាជាការត្រៀមលក្ខណៈ និងការបន្សាំបានឡើយ។ ប្រជាពលរដ្ឋអាចទំលាប់បានចំពោះការបាត់បង់អាយុជីវិត ការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ និងផលកសិកម្ម ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ប៉ុន្តែទំលាប់នៃការទទួលយកបែបនេះមិនមែនមានន័យថាជាជោគជ័យនៃការបន្សាំនោះឡើយ។ ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋដ៏ច្រើន បណ្តាយន្តការដោះស្រាយដែលបានយកមកអនុវត្តន៏មានត្រឹមតែធ្វើការបន់ស្រន់សុំឱ្យមានភ្លៀងធ្លាក់ ឬដាំដំណាំជាធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ។
- ការត្រៀមលក្ខណៈរបស់អ្នកភូមិចំពោះបាតុភូតអាកាសធាតុអាក្រក់ ដែលអាចចាត់ទុកថាជាសមត្ថភាពបន្សាំចំពោះការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ នៅមានកំរិតទាបនៅឡើយ។ មានករណីជាច្រើនដែលសហគមន៍មូលដ្ឋានមានធនធានគ្រប់គ្រាន់នៅពេលដោះស្រាយគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ ប៉ុន្តែនេះគឺជាករណីលើកលែង ហើយច្រើនតែកើតឡើងនៅក្នុងស្ថានភាពដែលសហគមន៍នោះមានការស្រុះស្រួលគ្នាបានល្អ ព្រមទាំងមានស្ថាប័នមូលដ្ឋានរឹងមាំ។
- អ្នកភូមិប្រហែលជាបានដឹងអំពីយន្តការដោះស្រាយ និងបន្សាំប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពជាង ដូចជា ការស្តារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតំកល់ទឹក និងប្រព័ន្ធស្រោចស្រព កសាងទំនប់ និងរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងទឹក សង់ផ្ទះឱ្យមាំដែលអាចធន់នឹងខ្យល់ព្យុះ ។ល។ ប៉ុន្តែ ជាទូទៅកង្វះធនធានហិរញ្ញវត្ថុគឺជាឧបសគ្គសំរាប់សហគមន៍មូលដ្ឋានក្នុងការអនុវត្តន៏គំរោងបែបនេះ។
- ភាគច្រើននៃកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់អាជ្ញាធរបានផ្តោតតែលើការងារគ្រប់គ្រងក្រោយគ្រោះមហន្តរាយ ជាងការទប់ស្កាត់ និងការបន្សាំចំពោះបាតុភូតអាកាសធាតុអាក្រក់។ ទន្ទឹមនឹងការចាំបាច់ពង្រីកកម្មវិធីគ្រប់គ្រងកិច្ចការក្រោយគ្រោះមហន្តរាយឱ្យបានដល់គ្រប់ជនរងគ្រោះទាំងអស់ ដើម្បីឱ្យការទប់ស្កាត់និងបន្សាំបានទទួលជោគជ័យ ទាមទារឱ្យមានការតព្វកិច្ចជាបន្ថែមពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ។
- យោងតាមការសង្កេតដោយអ្នកភូមិ បាតុភូតទឹកជំនន់ ភាពរាំងស្ងួត និងខ្យល់ព្យុះបានកើតឡើងកាន់តែញឹកញាប់ និងខ្លាំងក្លាជាងមុនចាប់តាំងពីប្រមាណឆ្នាំ 2000 មក។ មានភស្តុតាងពុំទាន់ជាក់លាក់ខ្លះៗថា ទឹកជំនន់ និងភាពរាំងស្ងួតកំពុងកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់ដែលពុំធ្លាប់កើតមានសោះពីមុនមក។
- ក្នុងករណីខ្លះ សហគមន៍មូលដ្ឋានបានប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើការបន្សាំទៅនឹងស្ថានភាពប្រែប្រួលថ្មីៗនេះនៃគ្រោះមហន្តរាយអាកាសធាតុ។ ប៉ុន្តែ មានករណីមួយចំនួនដែលត្រូវបានសង្កេតឃើញថាជាបរាជ័យនៃការបន្សាំ។ អ្នកភូមិបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរថេរវេលានៃការដាំដំណាំដោយពុំបានទទួលជោគជ័យ ដោយសារពុំមានការព្យាករណ៍អំពីស្ថានភាពធាតុអាកាសនៅក្នុងមូលដ្ឋាន។ អ្នកខ្លះទៀតបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទៅពូជស្រូវដែលធន់នឹងទឹកជំនន់ ប៉ុន្តែពូជទាំងនោះនៅតែមិនអាច

ធន់ទ្រាំនឹងរយៈពេលវែងនៃភាពរាំងស្ងួត។ ក្នុងតំបន់ខ្លះ កសិករបានជីកអណ្តូង ដើម្បីបូមទឹកក្រោមដីសំរាប់ស្រោចស្រពស្រូវ ប៉ុន្តែការធ្វើបែបនេះអាចបានផលសំរាប់រយៈពេលត្រឹមមួយរដូវតែប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់មកជង្ហើមទឹកក្នុងដីក៏ស្រុតចុះ។

- ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពុំមានការព្យាករណ៍ក្នុងមូលដ្ឋានដែលអាចទុកចិត្តបាន និងត្រឹមត្រូវនោះឡើយ អំពីស្ថានភាពនៃអាកាសធាតុអាក្រក់។ អ្នកភូមិនៅតាមតំបន់ខ្សែទឹកខាងក្រោមពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើព័ត៌មានពីមាត់មួយទៅមាត់មួយពីបណ្តាអ្នកភូមិនៅខ្សែទឹកខាងលើដើម្បីត្រៀមលក្ខណៈចំពោះទឹកជំនន់។ ដូចគ្នានេះដែរ ចំពោះករណីខ្យល់ព្យុះ និងទឹកសមុទ្រជោរ សហគមន៍មូលដ្ឋាននៅពុំទាន់អាចត្រៀមលក្ខណៈបាននៅឡើយទេ។ ព័ត៌មានអំពីកំពស់ទឹក ដែលអាចមានបិទផ្សាយម្តងម្កាលនៅតាមទីសាធារណៈ បានបន្សល់ទុកនូវការច្របូកច្របល់អំពីថាតើត្រូវបកស្រាយបែបណា។
- នៅមានការយល់ច្រឡំច្រើននៅឡើយអំពីករណីជំងឺគ្រុនចាញ់ និងជំនឿប្រពៃណីមិនសមហេតុផលមួយចំនួននៅក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋថ្នាក់ទាបបំផុត។ ជំនឿទាំងនោះមានជាអាទិ៍ ការកើតជំងឺគ្រុនចាញ់បណ្តាលពីផឹកទឹកមិនស្អាត វត្តមានថ្នាំបង្ការជំងឺគ្រុនចាញ់ និងតំរូវការចាក់ថ្នាំនៅពេលធ្វើការព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់។
- មានគ្រួសារតិចជាងមួយភាគបីនៃចំនួនដែលបានអង្កេតសរុបជឿថា ការចែកមុងអាចជាយុទ្ធសាស្ត្រប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពដើម្បីបង្ការជំងឺគ្រុនចាញ់។ ប៉ុន្តែមុងត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាភួយនៅពេលរាត្រីដែលត្រជាក់ខ្លាំង។ លើសពីនេះ មុងក៏ពុំសូវផ្តល់ប្រយោជន៍ដែរ នៅពេលដែលប្រជាពលរដ្ឋទទួលជំងឺគ្រុនចាញ់ក្នុងពេលកាប់ឈើ ឬរកអុសនៅក្នុងព្រៃ ឬក្នុងពេលធ្វើការនៅតាមចំការដំណាំ។
- ចំពោះគ្រួសារភាគច្រើនដែលបានធ្វើសំភាសន៍ ថ្លៃចំនាយគឺជាកត្តាចំបងដែលកំនត់អំពីជំរើសក្នុងការព្យាបាលជំងឺគ្រុនចាញ់។ ស្ទើរតែពាក់កណ្តាលនៃចំនួនគ្រួសារទាំងអស់ដែលបានអង្កេត ត្រូវធ្វើដំណើរឆ្ងាយជាង 5 គីឡូម៉ែត្រដើម្បីទទួលការព្យាបាល។

ឯកសារយោង

Cambodian Red Cross. 2003a. *Summary of Flood Situation Report*. Phnom Penh: CRC.

Cambodian Red Cross. 2003b. *Drought Statistics*. Phnom Penh: CRC.

Centre for Parasitology, Entomology and Malaria Control. 2003. *Annual Progress Report.* Phnom Penh: CNM.

National Institute of Statistics. 2003. *Statistical Yearbook 2003*. Phnom Penh: Ministry of Planning.

Intergovernmental Panel on Climate Change. 2001. *Climate Change 2001: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Cambridge: Cambridge University Press.

United Framework Convention on Climate Change. 2002. *Annotated Guidelines for the Preparation of National Adaptation Programmes of Action*. Bonn: UNFCCC.

United Nations Development Program. 2003. *Formulation of the National Adaptation Program of Action to Climate Change – Project Document*. Phnom Penh: UNDP.